

Nipponama

3-81

Asiasana 3~81 8.VSK!

Kirjastotieteen ja informatiikan opiskelijoiden ainejärjestö UDK ry:n äänenkannattaja.

Toimituksen osoite:
Nekalantie 52 C 3
33800 Tampere 80

Toimitus:

Mari Ahlstén
Juha Hakala
Auli Kaartinen
Riitta Kärki
Irja Peltonen (vastaava)
Juha Piukkula
Jukka Tammilehto
Petri Vestelin
Memu Viljakainen

Vuosikerta 35 mk
Irtonumero 3 mk

Painopaikka: Domus-Offset Oy
Tampere 1981

ISSN 0356-0139

Tämän palstan kirjoittajalle ei tule pulaa aiheista, siitä pitää laitos huolen. Mitä seminaariesitelmiltä vaaditaan ei ole missään määritelty. Ohjeetkin koskevat vain lähdeluetteloa (luettelot kunniaan) ja viitteitä.

Varsinkin laudaturseminaari on puhuttanut viime aikoina, kuppila on ollut kuumana. Seminaarissa on kielletty tutkimasta aiheita, joiden alueelta vetäjällä ei ole kylliksi kompetenssia. Seminaareista keskustellaan 6.5. klo 13.00 laitoskokouksessa k&i-laitoksella. Asia on tärkeä.

ip

kansi:
ma

Tällaisena tenbottarena näki kuuluisa taidemaalari A. Ebert Englannin kuningas Edvard VII:n rakastetun Mitzi Pistlin.

Tässä numerossa:

Puheenjohtajan palsta	3
Feminis-mistä ja -teistä	5
Tampere ei ole ainoa	9
Ootteko kuulleet?	10
Tiede ei ole kuollut	11
Tampereen ylälukion luokkatietokone retki Helsinkiin	13
Kriisi Ruarkiaassa	16
Tutkinnonpuhdistus	18
Musiikkiluokituksesta ja taiteiden synteisistä	22
Tip tap tietopalvelusta	23
"Tietoa ihmisestä" - Raili Kaurin haastattelu	24
Mietteitä laudaturpetuksesta	29
Umpikuja?	32
Tässä on vetyä	35
Kärjestä korkoon	36
Ajantappolista	37
tabula rasa	38

Puheenjohtajan palsta ³

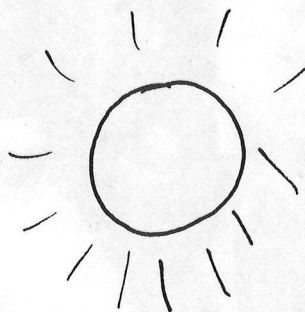
Sataa lunta, mutta kesä lähestyy vääjäämättömästi. Ainakin, mikäli uhkaavasti vähenevien tenttipäivien lukumäärään on uskomista. Eihän siihen kesätaruun tänään oikein jaksa uskoa, mutta uskotaan kuitenkin, että nyt vielä käydään avannossa kohta uiskennellaan järvessä, mieluiten Saimaassa (pj:n henkilökohtainen mieltymys). Tämä kesäntulo tiedoksi niille, jotka kesäaikaan siirtyminen on suistanut raiteiltaan. On aika irrottautua Attilan pölyisestä portaikosta ja siirtyä mahdollisesti vielä pölyisempien kirjastojen suojiin, piiloon liialliselta auringonvalolta.

Toimituksessa kaikki puhuvat vain kesätyöpaikoista. Lohdutukseksi niille, joille kesätyötä syystä tai toisesta ei vielä ole tarjottu: odottakaa vain kaikessa rauhassa, työnantajat kyllä lähestyvät teitä loistavilla tarjouskirjeillään - tai sitten ei. Yksi varteenotettava kesätyöpaikka olisi kirjastovene (se ainoa), mutta pestautumista aaltojen armoille suosittelen vain uimataitoisille. Ja onhan niitä toki muitakin kesänviettotapoja kuin tuo ikuinen työnteko. Yhtä tärkeää lienee myös työvoimansa uusintaminenkin. Opinto-oppaan suosituksista poiketen kukin suorittakoon tämän jakson parhaaksi katsomillaan tavoilla.

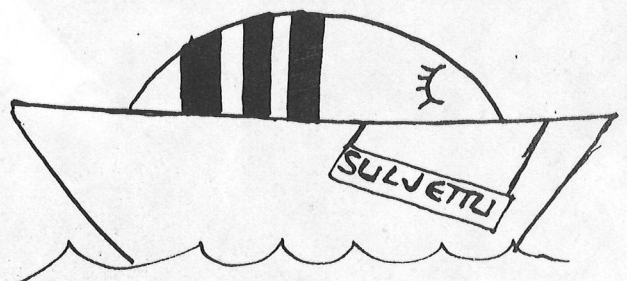
Kaikkinaisten rientojen tykötarvikkeeksi (ensiapupakkauksen lisäksi) suosittelen kätevää luettelointisäännöstön taskupainosta, jonka ohjeiston avulla kesämuistot ovat taltioitavissa myöhempää tutkiskelua varten.

Lumisade vaihtuu auringonpaisteeksi - siis asiaan.

Sopivan kevyttä kesämieltä kaikille - syksyyn saakka.

Memu Viljakainen

Paikkoja avoinna

Kirjastotieteen ja informatiikan laitok-
sella assistentin toimi.

- ankara karsinta
- vain tositarkoituksella
- seikkailijat älkööt
vaivautuko
- ei huijareille

Hakemukset pyydetään toimittamaan UDK:lle
alustavaa arviointia varten.

PS. Toimipa avautui juuri sopivasti ja
pätevä henkilökään ei ole kaukana.
Itse asiassa hän parhaillaan hoitaa
tätä tehtävää vt:nä.

VOIHAN
VAPPU!

Motto: "Vanha piika vaivattava hyppäs suureen honkaan, sieltä se huutaa hoilottaa tokko niitä poikia onkaan."

FEMINIS- MISTÄ JA -TEISTÄ

Minäkö feministi - se on vale. Moni meistä on salafeministi, harva julki. Joku pelkää lokeroitua, toinen on moniarvoinen ja laajakatseinen. Kirosanalta se kuulstaa, kielletyltä ja vaaralliselta. "Nehän on niitä katkeroituneita, sukupuolisesti tyydyttämättömiä ja vallanhimoisia naisia." - Panee epäilemään, että miesten ehdoilla toimivassa maailmassa ei ole hyödyksi tunnustautua feministiksi.

Mitä se feminismi sitten on? - Se on naistietoisuutta, tietoisuutta naisen asemasta tässä yhteiskunnassa, tietoisuutta naisen historiasta.

Jos katsoo omaa historiaansa taaksepäin, ovat vastassa äiti ja perhe - naisen perheen palvelijana, huolehtivana, hössöttävänä vailla omaa elämää. Neljäkymppisenä on jo turha miehelle, lapsille ja työnantajalle. Jos katsoo elämänsä tätä hetkeä, ympäristään opiskelijana, on vastassa roolikäyttäytyminen Tillikassa, rikkinäiset avo- ja avio-liitot, tiedeyhteisön miesvaltaisuus, tieteenisällön patriarkaalisuus. Arat naiset kykenemättöminä käyttämään kyynärpäätaktiikkaa ja menestyksen keinoja, kykenemättöminä edes haluamaan teollista tai ammatillista uraa.

Ja jos katsoo tulevaisuuttaan, on vastassa matalapalkkainen naisvaltainen ammattiala, kutsumustyö, palveluala. Hiljaiset, vaatimattomat naiset tekemässä työtään.

Naisasialiike on kapitalismin synnyttämä ja mahdollistama. Naisen työvoimaa tarvittiin myös perheen ulkopuolella. 1800-luvun lopun suffragetit vaativat naiselle poliittisia oikeuksia ja oikeutta koulutukseen. Suomessakin sivistyneistönaiset järjestyivät naisyhdistykseen. Syntyi Unioni. Työläisnaiset järjestäytyivät työväenliikkeeseen, joka ajoi myös naisten oikeuksia: äänioikeutta, oikeutta työhön, perhelainsäädännön uudistamista.

1920-luvulla naisliike vaimeni syntyäkseen uudestaan 1960-luvulla eri puolilla maailmaa teollistuneissa maissa. Suomessa ja muissa Pohjoismaissa keskusteltiin 60-luvulla vilkkaasti tasa-arvosta ja yhtäläisistä oikeuksista. Yhdistys 9 syntyi samasta maastosta kuin monet muut yhden asian liikkeet. Syntyi tutkimuksia ja pamfletteja.

Keskustelu vaimeni 70-luvun alussa Suomessa toisin kuin muissa maissa. Feministiset liikkeet juontavat juurensa samoista yhteiskunnallisista prosesseista kuin hullun vuoden -68 tapahtumat. (vrt. Mitchell 1973). Suomeen feministiset liikkeet ovat tunkeutuneet vasta 70-luvun toisella puoliskolla.

Suomessa kuten muuallakin on erotettavissa kolme linjaa naisliikkeessä: tasa-arvo -perinteen kannattajat, yksinkertaistetusti samoja oikeuksia vaativat, feministit, jotka korostavat kahteen

viidesosa on naisia. Yksityiselämässä nainen on miellyttävä, viihdyttävä, palveleva lohduttaja ja kuuntelija. Seksuaalisesti naista halveksitaan tässäkin kaupungissa joka yö. Moralistit tuomitsevat naiset mutteivat miehiä.

Uudet naisasialiikkeet ovat tuoneet korostetusti esille juuri yksityisen sfäärin elämästämme ja siinä ilmenevät sorron muodot, unohtamatta tuotantoa ja päätöksentekoa yhteiskunnassamme. Feministien kiinnostus subjektiim

eri kulttuuriin -miesten ja naisten- jakautuneen maailman ideaa ja näkevät (radikaaleimassa muodossaan) perusriisto- ja alistussuhteena miehen ja naisen välisen, sekä marxilaiset feministit, jotka näkevät miehen ja naisen välisen alistussuhteen yhteiskunta-historiallisen kehityksen tuloksena ja määräämänä, ei perusriistosuhteena. Näistä radikaalifeministien esiintuomat asiat ovat olleet hedelmöittäviä niin tasa-arvolinjan kannattajiin kuin marxilaisiin feministeihin. (vrt. Akkaväki 1, 1980, teorialiite)

Naisen sorretun aseman näkee niin tuotantoelämässä, kulttuurissa, hallinnossa kuin yksityiselämässäkin. Naiset saavat edelleen vain noin 60 % miesten palkoista, ja mitä korkeampi koulutustaso, sitä suuremmat palkkaerot. Naisalat ovat palkkakuoppia. Harrastajakirjailijoista yli puolet on naisia, kirjailijaliitossa heitä on noin puolet ja julkaistuja naiskirjailijoita vain n. 25 %. Julkisen, saati sitten yksityisen, vallan elimissä vain keskimäärin

ja subjektiviteettiin onkin saanut marxilaiset takajaloilleen -ainakin miehet.

Mielenkiintoista feministien teoreettisessa ajattelussa on erityisesti ollut perheen aseman problematisointi talousyksikkönä. Talousjärjestelmämme perusyksikköä, perhettä, vastaan ovatkin uskaltaneet hyökätä ainoastaan feministit. Perhe on kulutusyksikkönä äärimmäisen tärkeä talouselämällemme. Samalla perhe on ei tuottava yksikkö vaan uusintamisen, reproduktion alueella toimiva yksikkö ja nainen sen ydin. Feministit johtavat naisen epäarvostetun aseman hänen asemastaan yhteiskuntamme reproduktion alueella, ei tuotannon alueella (ks. Bought-Nyström, 1978).

Feministien ydinperhekritiikissä tuodaan esille myös nykyperheen eristäytynyt asema. Perhe on yksityinen alue, jonne ulkopuolisilta on pääsy kielletty. Yksityisiä asioita ei sovi käsitellä perheen ulkopuolella: likapyykki on pestävä kotona. Perhe on suojamuuri pahaa maailmaa vastaan, virkistäy-

tymisen ja voimistumisen tyyssija ja nainen sen tunnetankki (katso Brögger, 1978).

"Yksityinen on poliittista" on feministien yksi tunnuslause. Myös yksityiselämässä näkyvät ne kulttuurin sisältämät sarron muodot ja naisen alistettu asema. Se miten sinua kohdellaan seksuaalisesti ei ole vain sinun yksityisasiasi vaan myös konkreettinen näyttö naisen asemasta. Myös erotiikka on politiikkaa. Miesten uskottomuus ja kaksinaismoraali on villaisella painettu ja salassa hyväksytty juttu, nainen uskaltautuessaan samaan on huora.

Juuri tästä "yksityinen on poliittista"-ajatuksesta feministit johtavat pienryhmä -terapiaryhmätoimintansa. Ne ovat tiedostamis- ja opiskeluryhmiä. Omat käyttäytymismuodot ja kokemukset asetetaan kyseenalaisiksi ja kriittisen tarkastelun

alaisiksi, ja niiden kautta pyritään rakentamaan kokonaiskuva naisen asemasta koko kulttuurissa yhdistämällä se yhteiskunnallisiin, poliittisiin ja taloudellisiin yhteyksiinsä.

Feministeiltähän on usein kysytty ja siitä kritisoitu, että he ottavat ryhmiinsä vain naisia. Heidän perustelunsa on mielestäni oikeutettu: jos mukana on miehiä, ovat naiset heti arempia puhumaan ja eri sukupuolten väliset intressit tulevat mukaan vinouttaen tulkinnot. Samoin niiden sisäisten vihollisten - sisäistettyjen alistumisen mekanismien - tiedostaminen saattaa estyä jos miehiä on läsnä. (vrt. Eulaalia)

Samalla kun feministit ovat pohjineet naisten sorretun aseman muotoja, menetelmiä ja ilmentymiä, he ovat myös tuoneet esille naisena olemisen edut, naisten kulttuurin lapsen pesuvedessä. Naisen heikkoudet ovat myös hänen voimansa: tunneherkkyys, myötäelämisen kyky, olemisen arvostaminen tekemisen rinnalla. - Ne voisivat olla myös poliittinen voima, jos naiset tiedostaisivat asemansa: inhimillisempien arvojen ja elämänympäristön kantaminen. (vrt. Eulaalia)

Juuri tähän ja naisen asemaan perheessä ja sitä kautta kulttuurissa perustuu feministien kahden maailman ajatus. On olemassa ja muodostunut miesten kulttuuri-- tekniikka, tehokkuus, päteminen ja suorittaminen - ja on olemassa naisten kulttuuri - tunteiden, palvelemisen, myötäelämisen kulttuuri.

8

Myös alistaja on alistettu, oman alistamisensa vuoksi. Miehillä sen tiedostaminen ei vain ole edullista, koska kulttuuri palkitsee menestyksellä niin työ- kuin naismaailmassa että kaveripiirissä perinteisen miesmallin sisäistäneitä ja sen mukaisesti toimivia. Mutta yhtä ahdistava kuin perinteinen naismalli on niin yhtä ahdistava perinteinen miesmalli, jossa ei ole sijaa tunteille eikä taitteille. Suorittajilla on suorittaminen "helposti ja äkkiä"-pakopaita.

Naisliikkeet eivät pyri ainoastaan naisen vapauttamiseen vaan myös vanhan miesmallin murtamiseen. Naisen itsenäinen ja tasavertainen suhde mieheen merkitsee myös miehen vapautumista. Jopa Suomessa on perustettu miesryhmiä, Adamryhmiä, jotka toimivat analogisesti naisryhmiin nähden.

Naisena, ihmisenä ja subjektina oleminen tässä yhteiskunnassa on helvetillistä mutta välttämätöntä. Vaikka jos mies säisi valita, hän haluaisi naiselleen figurat.

Satunnainen lähdeluettelo:

Brøgger: vapauta meidät rakkaudesta. 1976.

Bought-Nyström: Denna värld är vår. 1976.

Mitchell: Naisliike. 1973.

Eulaalia. Eulaalia-yhdistyksen julkaisu. Hki 1981.

Engels: Perheen, yksityisiomaisuuden ja valtion alkuperä. 1970.

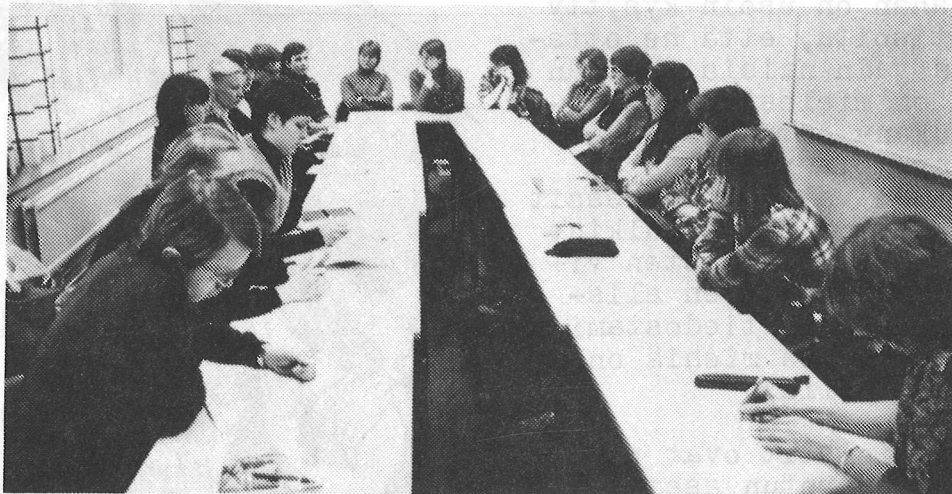
Kollontai: Naisen asema.

Akkaväki. Naisten ääni. Unionin julkaisu.

Beauvoir: Toinen sukupuoli.

PS: Yliopiston tutkimuslaitos järjestää 11.-12.5. Naistutkimusseminaarin (1s. I) jossa alustajina ovat mm. Aino Saarinen, Auli Hakulinen ja Leena Alanko. Seminaarissa käsitellään esim. naisen historiallisuutta - sukupuoli, yksilö, yhteiskunta; sukupuolta ja yhteiskunnallisia ajatusmuotoja. Lähempiä tietoja ilmoitustauluilta.

Päivi Lehmusvuori

UDKn ay-tilaisuus kokosi 25.3. yhden Attilan seminaarihuoneista täyteen väkeä. Paikalla oli opiskelijoiden lisäksi kuusi ammattiyhdistystoiminnassa mukana olevaa kirjastonhoitajaa. Raija Hurme TaYKsta selvitti ay-kerhon toimintaa. Siinä on mukana eri liittoihin järjestäytyneitä kirjastoihmissiä. Kerho on koontunut kolme kertaa keskustelemaan yhteisistä ongelmista. Irene Niemelä kertoi akavalaisten kirjastonhoitajien tuntemuksia; varsinkin tänä vuonna on ollut rutinaa keskusjärjestön tehotto- muudesta pienipalkkaisten etujen ajajana. Taisto Salminen piti kunnallista virkaehtosopimusjärjestelmää suurimpana kahleena. Esille nousivat lisäksi työnjakokysymys sekä järeämmät keinot palkkauksen kehittämiseksi. Ay-kerhon tapaista liitot ohittavaa yhteistyöelintä kaivataan!

TAMPERE EI OLE AINOA

Kävin tässä noin viikko sitten läpi UDK:n opintoneuvontaan tulleita kirjastojen vastauksia viime syksyiseen harjoittelukyselyyn. Meillä on UDK:ssa ollut jo pitkään huolena harjoittelijoiden palkkakysymys. UDK suosittelee jokavuotisessa kyselyssään harjoittelijan vähimmäispalkaksi palkkalubkan Y 7 mukaista palkkaa, mutta jotkut kaupungit/kunnat eivät vielä suostu maksamaan edes tuota palkkaa, joka on reilut 2000 mk/kk. Jos kuitenkin ajatellaan harjoittelijaa, joka ei voi harjoitella kotipaikkakunnallaan, tuntuu tuo 2000 mk/kk melko pieneltä summalta sillä pahimmassa tapauksessa joutuu harjoitteliija maksamaan vuokraa sekä opiskelupaikkakunnalle että harjoittelupaikkakunnalle. Asumiskulujen lisäksi tulevat muut kulut kuten ruoka yms. Eipä taida kyseisen harjoittelijan palkasta paljoo jäädä talven rahapulaa lievittämään.

Kyseenalaisen kunnian kaikkein alimman palkan maksamisesta saa ainakin tänä vuonna Pietarsaari, joka maksaa harjoittelijan tilille 1300-1400 mk/kk riippuen harjoittelijan opiskeluvuodesta. Hyvinä seuralaisina tulevat perässä Hanko (1500 mk/kk ja edelleen Tampere, joka on tänä vuonna ilmoittanut maksavansa harjoittelijalle peräti 1587 mk/kk. Mainittava on, että olen luonnollisesti voinut ottaa mukaan tarkasteluun vain ne harjoittelukirjastot, jotka ovat vaivautuneet vastaamaan kyselyyn ja lisäksi selvästi ilmoittaneet maksavansa palkan. Kaikki eivät ole tätäkään tehneet. Ihmettelevät sitten vielä, kun heille ei ole ilmoittautunut yhtään harjoittelijaa.

Harjoittelu -
hyppy tuntemattomaan ?

Harjoittelijoiden valintaperusteissa, joita myös kysyttiin, minua kummastutti suuresti se, miksi monet kirjastot asettavat etusijalle hakijat, joilla on aikaisempaa työkokemusta. Huomautan vielä, että harjoittelu kuuluu opintoihin ja harjoittelijan on tarkoitus opetella kirjastotyötä, eikä hänen voida vaatia osaavan sitä etukäteen. Eivätkö kirjastot vielääkään ole päässeet eroon taka-ajatuksesta hyötyä harjoittelijasta niin paljon kuin mahdollista ja mahdollisimman pienellä palkalla. Tästä varmasti taas kerran väitelään harjoitteluohjaajien kokouksessa.

Ensi syksynä on tarkoitus toimeenpanna myös toisenlainen harjoittelukysely kesän 1981 harjoittelijoille. Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa harjoittelijoiden kokemuksia harjoittelusta - sen hyvistä ja huonoista puolista sekä heidän toivomuksiaan ja ehdotuksiaan harjoittelun kehittämiseksi. Toivoisin, että ensi kesän harjoittelijat panisivat jo kesän mittaan muistiin kokemuksiaan ja mielipiteitään harjoittelustaan, jotta nämä asiat olisi helppompaa muistaa syksyllä.

Antoisaa harjoittelua
kaikille toivottaen

Sari Pajula - UDK:n opintoneuvoja

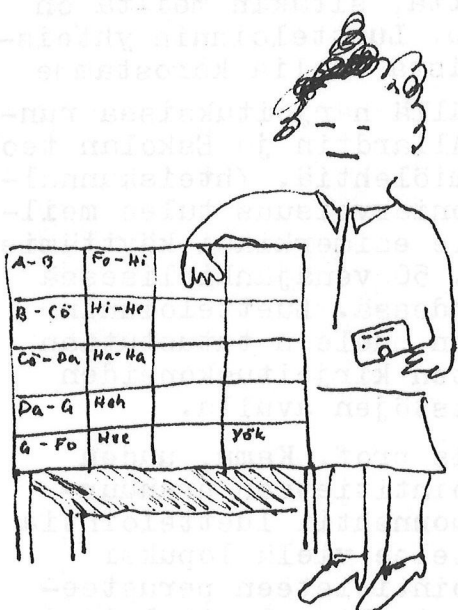
OOTTEKO KUULLEET ?

Tietoomme on tullut ja vaivihkaa huhuiltu, että Helsingin yliopiston kirjasto on hankkimassa itselleen keskuskirjasto-oikeuksia humanististen tieteiden aloilta ja teologiasta. No sehän on vain hyvä, että reikäinen keskuskirjastoverkko täydentyy (vrt. Seppo Verho KL 2/81), mutta YLLÄTYS YLLÄTYS: näihin pääaloihin ollaan havittelemassa mukaan kirjastotiedettä ja informatiikkaa!!! Vanha kiista siitä, mihin pääalaan k & i kuuluu, kytee siis nyt tässä muodossa. (vrt. Asiajana 2/81 s. 6 talhallista teologiseen) Jos nyt sattuisi jollakulla olemaan epäselvyyttä, niin sen alan pääasiallinen koulutuspaikka on Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa ja opetuksessa on pitkään ja tietoisesti tukeuduttu perusyhteiskuntatieteisiin. Näin ollen ihmettelemme kovasti, ettei kirjastotiedettä ja informatiikkaa keskuskirjastokaavailuissa ole ilman muuta sijoitettu TaYK:oon, joka em. syistä on keräillyt ao. alojen kirjallisuutta jo pitkään. Sitä paitsi toinen, ruotsinkielinen koulutuspaikka on siirtymässä Svenska Social- och kommunalhögskolanista Helsingistä aivan muuhun kaupunkiin ja Åbo Akademiin.

Tämmöiset keskuskirjastoasiat ovat niitä, joista on tapana pyytää TINFO:n lausunto. Toivommekin nyt, että TINFO antaa asiasta asiallisen lausunnon, jolla tuetaan olemassaolevaa opetusta ja tutkimusta, TaY:n kirjastotieteen ja informatiikan laitosta ja esitetään k & i:n keskuskirjastoksi Tampereen yliopiston kirjastoa.

TIEDE EI OLE KUOLLUT

Tampereen yliopistoon on keväällä -81 perustettu uusi tiedeyksikkö, luettelointitieteen laitos. Koko tieteenalaa kutsutaan virallisesti luettelointitieteeksi ja kortistoiksi. Tieteenala sivuaa läheisesti Asiasanan toimialaa ja intressejä, joten haluamme toivottaa luettelointitieteen tervetulleeksi ja samalla hieman esitellä tiedettä muillekin. Haastattelimme laitoksen johtajaa ja tieteenalan kansainvälisesti tunnustettua johtajaa prof. O. Kamua Kankaanpäästä.

PROFESSORI JA KORTISTO JA KORTTI

Prof. Kamun mukaan tieteenalalla on juurensa jo muinaisessa sumerien valtakunnassa, jossa tehtiin tavaraluettelointia talouselämän tarpeisiin. Luetteloiden määrän kasvaessa tuli tarpeelliseksi luetteloida myös nämä erilaiset luettelot. Aluksi luettelointi tapahtui välikäsiä eli orjia hyväksikäyttäen käärönmuotoisille luetteloille - mitään yhtenäistä luettelointistandardia ei tuolloin luonnollisesti ollut. Ensimmäinen vallankumous luetteloinnissa tapahtui codex-muodon käyttöönoton myötä. Nyt oli luetteloita iloselaililla. Kirjapaino keksittiin ja kirjatulva alkoi, samalla ymmärrettiin luetteloinninkin tärkeys.

Toinen vallankumous tapahtui irrallisten luettelointikorttien käyttöönoton myötä ja kolmas vallankumous aivan viime vuonna atkn tultua yleiseksi.

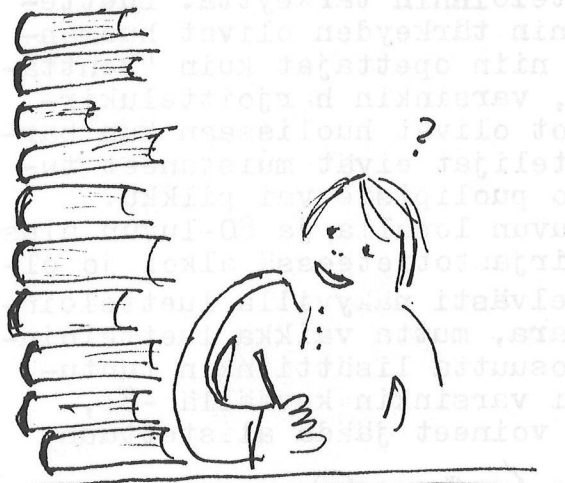
Prof. Kamun mukaan luettelointitieteellä on Tampereella pitkät perinteet. Luettelointitieteen ja kortistojen "emätieteenä" voidaan pitää kirjastotiedettä ja informatiikkaa; jo 60-luvulta lähtien oli k&i:ssa korostettu luetteloinnin tärkeyttä. Luetteloinnin tärkeyden olivat huomanneet niin opettajat kuin "kenttäkin", varsinkin harjoittelukirjastot olivat huolissaan kun harjoittelijat eivät muistaneet tuleeko puolipiste vai pilkku. 70-luvun lopulla ja 80-luvun alussa kirjastotieteessä alkoi jo olla selvästi näkyvillä luettelointihaara, mutta vaikka luetteloinnin osuutta lisättiinkin tuntuvasti varsinkin keväällä -81, emme voineet jäädä alistettuun

asemaamme vaan oma luettelointitieteen ja kortistojen laitos oli perustettava, kertoo prof. Kamu.

Mitä uudella tieteellä on tarjottavana ja minkälaista opetusta luettelointilaitoksella annetaan? Prof. Kamu Kankaanpäästä vastaa: Ensiksikin täytyy korostaa sitä, että tällä hetkellä kuulumme yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan "emätieteestämme" johtuen, mutta soveliaain paikka

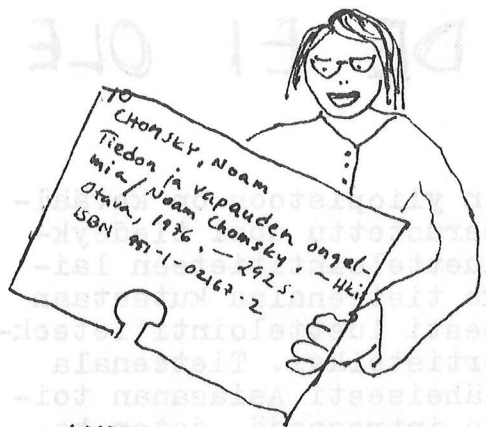
tieteellemme olisi taloudellis-hallinnollinen tiedekunta, koska luettelointi on taloudellista ja hallinnolliset seikatkin puoltaisivat tällaista menettelyä. Tieteemme perustehtävänä on antaa luettelointiin perehtyvälle selvä, luetteloihin perustuva maailmankuva ja käsitys kaiken olevaisen luetteloinnin tärkeydestä - kaikkihan voidaan luetteloida. Laitoksemme opetus on hyvin monipuolista ja teoreettispainotteista. Jo peruskurssilla opetetaan mm. UNESCO, IFLAN ja ALAN määritelmät luetteloinnista ja lisäksi heti

OPISKELIJA PROBLEMAATTISISSA HARJOITUKSISSA, KYSE SI TOSIAANKAAN OLE PELKÄSTÄ MEKANISESTA TYÖSTÄ - HUOMAA PROBLEEMIA EDUSTAVA KYSYMYSMERKKI

alusta alkaen annamme vankan historiallisen pohjan luetteloiden kehittymisestä. Muista luentoaiheista voisi mainita luettelointiautomaation, luetteloiden hallinnan ja suunnittelun sekä luetteloinnin tieteenä ja tutkimusalana. Opetuksemme pääpaino on kuitenkin probleemipohjaisissa harjoituksissa. Luetteloidimme aineiston lähes kaikilla erilaisilla luettelointisäännöillä - se on ehdottomasti tehokkain tapa tutustua luetteloinnin ongelmiin.

Käytännön harjoituksissa jokainen vuosikurssi joutuu luettelemaan kaikki TaYn kirjastossa olevat teokset. Tästä voi päätellä minkälainen käytännön

LUETTELINTITIEEEN OPISKELIJA JA HARJOITUKSIEN TULOS

valmius meidän opiskelijoillamme on. Emme tietenkään voi täällä opettaa sitä, käyttäkö Lohdajan kirjasto pilkkua vai puolipistettä, sitäkin meiltä on vaadittu. Luetteloinnin yhteiskunnallista roolia korostamme käyttämällä harjoituksissa runsaasti Allardtin ja Eskolan teoksien nimiölehtiä. Yhteiskunnallinen moniarvoisuus tulee meillä esille esimerkiksi käyttämisesämme n. 50 venäjänkielisessä nimiölehdessä. Luetteloinnin tekniseen puoleen tutustutaan erilaisten kirjoituskoneiden näppäimistöjen avulla.

Näin siis prof. Kamu, uuden luettelointitieteen uranuurtaja, luonnehtii luettelointia ja luettelee vielä lopuksi luettelointitieteen perusteisiin: "Muista aina luetteloinnissa monta pilkkua ompi eessä!"

Asiasana kiittää haastattelusta ja uskoo, että uuden luettelointikoulutuksen saaneet pystyvät luettelemaan vaikka oman isoäitinsä.

jt

PS. VAIKKA ASIASANASSA TÄHÄN MENNESSÄ OLSIKIN LAIKKI OLLUT VALETTA, ON TÄMÄ JUTTU TOSI!

Tampereen yläluokion luok- karetki Helsinkiin

550 marssijasta vajaa bussillinen oli enää elossa tänä keväänä lähtemään Hesaan tapamaan Päättäjiä. Asiasanan toimittajakin oli mukana valmiina kuin partiolainen kynät teroitettuina ja taskussa uusi muistilehtiö. Pienen sekaannuksen ja 45 minuutin odottelun jälkeen matka saattoi alkaa.

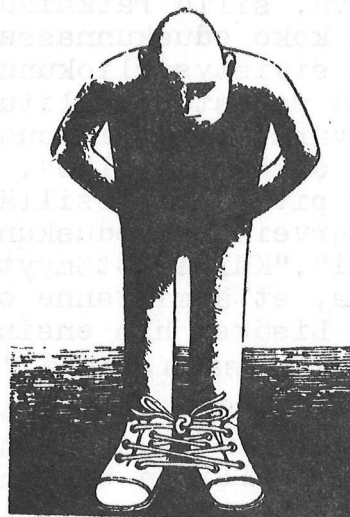
Perillä ensimmäinen etappi oli ruokailu Porthanialla. Jono ulottui vaatimattomasti 2. kerroksesta I. kerrokseen. Tuli tässä mieleen, että jonotus näyttää kuuluvan opiskelijan elämäntapaan; oli sitten kyse jonoista TOAS:n asuntoihin tai yotalolle Juicen konserttiin. Ruuan laadusta on sanottava, että Attilan pöperöt alkoivat tuntua kumman maittavilta.

Sosiaali- ja terveysministeriössä tuli stoppi eteen: vahvistestarin kämmenpuoli ojentui meitä kohti ja kuului tiukka käsky, että sisään pääsee vain 10 henkeä. Lusikoita kilistellen ja uhkaavasti muristen astuimme ministeri Sinikka Luja-Penttilän huoneeseen ja teimme selkoa opiskelijoiden sosiaalisen aseman epäkohdista: riittämätön tuki äitiyden ja sairastumisen johdosta, sosiaalitoimisto ei maksa korkoja, koska hakemuksia on liikaa (!) jne.

Luja-Penttilä toisti useaan otteeseen, ettei tämä ollut hänen, vaan Katri-Helena Eskelisen hallinnonalaa, kieltäytyi vaikuttamasta asiaan henkilökohtaisesti esim. soittamalla sosiaalitoimistoon: "Asiat on ratkaistava

paikallisella tasolla", vetosi poliittisiin voimasuhteisiin kunnissa, "Ei ole päätävävaltaa", "Olen hengessä mukana", kertoi luottamuksellisesti: "Olen itsenkin ollut opiskelija ja minullakin oli vaikeaa", myönteli kovasti: "Voi voi kun

on surkeaa". Luovutimme lusiikan jonka hän lopulta vastaanotti ja toivotti lopuksi herttaisesti hymyillen: "Parempaa jatkoa vain teille."

Eduskunnan portailla luovutimme adressit kansanedustajille ja selostimme opiskelijoiden tilannetta. Adressissa olevien kohtien lisäksi vaadimme tehtäväksi eduskunta-aloitteita, opintorahaa kaikille ja veroilla sitten ylimääräiset pois, vanhempien tulojen vaikutus tukeen pois, asuminen on tärkeämpää kuin välillinen tuki esim. ruokailun muodossa jne. Hiukan tosin alkoi masentaa kuultuamme, että siellä oli puolen tunnin sisällä käynyt kolme lähetystä.

SDP:n edustaja (ja muutkin) myönsi, että 5000mk opintorahaa kuulostaa kohtuulliselta. "Aloitteita on tehty ja omasta puolestani eduskuntaryhmäni tukee toita", "Seuratkaa äänestyksiä".

Heikki Järvenpää (kok) totesi: "Itselläni on sama tilanne", "Muu ratkaisu on keksittävä ja asumistukea ym. on lisättävä", "Kiitos käynnistä, oli piristävä nähdä".

Lauri Pekkarinen (kepu): "Yhdyn edellisiin puheenvuoroihin", "Velkaantumisen näyttää kestävämmältä", "Opintorahan korotus on oikea keino", "Lainan takaisinmaksu on mitoitettava tapauskohtaisesti".

Mikko Ekorre (SKDL): "Henkilökohtainen mielipiteeni on yhdenmukainen, sillä ratkaisu tehdään koko eduskunnassa", "Lupaamme sivistysvaliokunnan jäsenenä patistaa hallitusta", "Vähät varat pitäisi muualta siirtää opiskelijoille", "On tärkeää pitää asia esillä", "Vien terveisenne eduskuntaryhmääni", "Kärsimättömyytenne osoittaa, että mittamme on täysi". Lisäksi hän ensin väitti tosissaan, että "Opiskelijoiden asemahan on parantunut 70-luvun alusta", mutta moisen täydellisen tietämättömyyden oikaisimme välittömästi.

Esko-Juhani Tennilä (SKDL) olikin sitten toista maata: ei lepertelyä ja pallottelua "emme voi päättää"-tyyliin, vaan: "Lisää painetta, kuten 70-luvun alussa, ja 3000 henkeä eduskuntatalon portaille esittämään vaatimuksia."

Meille selvisi myös lopullisesti, ketkä Suomessa määräävät asioista todella: vahtimestarit. Jälleen kuului portsarin tiukka "ei", kun edustajat olisivat tarjonneet meille kahvit eduskunnan kuppilassa.

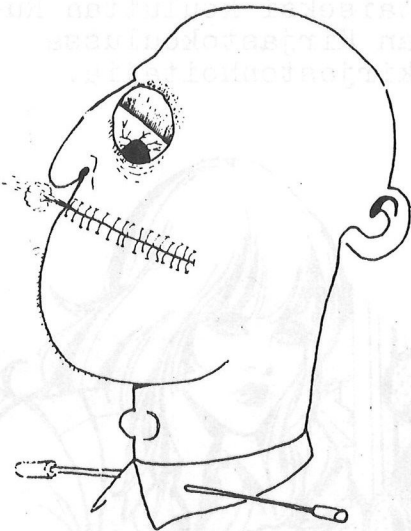

Pieneksi lohdutukseksi päätimme mennä seuraamaan huvinäytelmää (s.o. täysi-istuntoa) Kontrolli oli todella tiukka: kassit ja vaatteet säilytykseen, metallinilmäsimen läpi, tiskiltä pääsyliput, joista revittiin kannat ennen astumista Kaikkein Pyhimpään. Tärkeistä asioista oli varmaan kyse, kun pöydillä oli enemmän papereita kuin KANSANedustajia. Tunnelma oli kuin peruskoulun yläasteella: n. 1/8 poti lintsauskuumetta, osa vaelteli ympäri salia, toiset lukivat Ilta-Sanomia, vilkas puheensorina täytti salin ja joku Vennamo edessä yritti höpöttää kaikkea jonninjoutavaa. Nimenhuudon jälkeen sentään hiljeni, kun KANSANedustajat lähtivät kahville häiritsemästä edustuksellisen demokratiamme korkeinta valtaa edustavan elimen toimintaa ja asioiden nuijimista läpi.

Ennen lähtöä ehdimme aiheuttaa häiriötä pitämällä esillä OVL:n banderollia. Vahtimestarit (!) tulivat heti itkemään, että olisi pitänyt ilmoittaa etukäteen, anoa loppu kolmena kappaleena, mitä ne nyt sanovat raportissaan jne.

Asuntohallituksessa tapasimme korkeinta johtoporrasta ja vaadimme esim. laina-aikojen pidentämistä. "Parkit eivät ole halukkaita pidentämään asuntojen laina-aikoja", "Toimikuntien yhteistyökomiteamietintö on valmiina", "Tämä on oikeastaan opetusministeriön asia", "Väliinpuotoajien suuntaan ollaan laajentamassa", "On niin kallista Suomessa asua", "Opiskelijoiden asuntotuki on hoidettu hyvin verrattuna muihin väestöryhmiin", ja lisäksi vedottiin Pekkasratkaisuun.

Vanhan kellarissa yritin etsiä Vanhan valtaajia ja muita muinaismuistoja, mutta ei sattunut silmiin. Kotimatka sujuikin sitten iloisissa merkeissä. Perillä totesimme, että "oma tilikka kullaa kallis" ja siirryimme sinne tekemään jatkosuunnitelmia.

**Tottelemattomuus
voi olla hyve**

Ei vais, ei se nyt ihan näinkään ollut, mutta muistilehtiöön sattui syntymään vain ironisia muistiinpanoja. Tosiasia on, että maamme asiat ovat hyvissä käsissä ja ensi vuonna kaikki saavat 20 000 mk opintorahaa vuodessa - näin meille luvattiin!

Ei vais vielä kerran. Eka vierailu oli lällärijuttu. Luja-Penttilä olisi pitänyt keskeyttää heti, kun hän alkoi puhua höpöjä. Mutta ruutiini ei vielä riittänyt ja minkäs teet, kun on opetettu kohteliaita käytöstapoja.

Kansanedustajien tapaaminen oli jo antoisampaa, vaikka kovin paljon siltäkään taholta ei voine odottaa. Mutta ainakin keskeytimme heidät, kun puhu alkoi mennä liialliseksi sanoilla pyörittelyksi. Ja oli kiva nähdä eri puolueiden edustajat kerrankin noin liikuttavan yksimielisinä.

Asuntohallituksen tilaisuus oli ehkä asiapitoisin ja asiallisin. Hekin tosin pyrkivät siirtämään vastuuta muille.

Ehkä meillä olisi pitänyt olla paperilla faktoja ja vaatimuksia, ja paperit olisi pitänyt luovuttaa päättäjille muistia virkistämään. Opiskelijat näköään luokitellaan samaan fasettiin (luokka 15. Selittämättömät ilmiöt) työttömien, pummien ym. tuottamattomien (kansantalouden kannalta) ja epäsosiaalisten ryhmien kanssa - tai sitten opiskelijoiden ongelmat unohdetaan ensimmäisen viran myötä. Koska opiskeluajan olosuhteet ja opetuksen taso koskettavat meitä KAIKKIA NYT, ja koska opintovelat alkavat painaa sitä kovemmin mitä pitemmälle opinnot ehtivät, olisi tärkeää saada KAIKKI NYT mukaan toimintaan yhteisten etujen puolesta - se voisi sitä paitisi olla hyvää harjoitusta tulevaan ay-toimintaan - emmehan toki ikuisesti tahdo olla palkkakuopassakaan!

KRIISI

RUARKIASSA

New York - APSS

Yhdistyneiden Kirjastokansojen (YK) yleiskokouksessa käsiteltiin perjantaina Ruarkian vaikeita kirjasto-oloja. Tämän lilliputtivaltion kirjastohallinto on ollut kriisitilassa kirjastoneuvos Pompulan syrjäyttämisen jälkeen. Pompulan hirmuhallituksen aika on ohitse, mutta valtaan nousut kirjastojunta, joka koostuu entisestä Kuninkaallisen Kirjaston henkilökunnasta ja asiakkaiden edustajista, on joutunut paahan ahdinkoon. Valtaristiriidat ja erimielisyydet mm. koulutus- ja kielikysymyksissä ovat tulehduttaneet ennestäänkin epävakaita tilannetta. YK pyrkiikin etsimään ratkaisua kiperimpiin ongelmiin, jotta mahdolliset levottomuudet saataisiin estetyksi.

puheenvuorossaan Lady Maunon tulevia toimenpiteitä ratkaisevassa koulutuskysymyksessä. Juntan sisällähän on jakauduttu kahteen leiriin nk. kirjastonomistaistelussa. Juntan kirjastoamatilliset jäsenet vastustavat noomien tuloa Kuninkaalliseen Kirjastoon, koska näiden pelätään hävittävän varsinaisia kirjastoamatillisia virkoja, vaikka noomien koulutus tähtää pelkästään erilaisiin aakkostamistehtäviin. Junttaan kuuluvat asiakaskunnan edustajat sen sijaan ovat ehdottaneet kirjastonomien koulutustasoa kohotettavaksi ala-asteelta keskiasteelle. Asioista perillä olevat tahot epäilevät seuraavan askeleen olevan kerrosta ylemmäs, eli yläasteelle, joka toistaiseksi kouluttaa Ruarkian Kirjastokoulussa nk. kirjastonhoitajia.

YK:n pääneuvottelijana on suomalainen Lady Mauno, jonka erikoisalaa ovat kirjastokonfliktit. Lady Mauno on jo matkustanut Ruarkiaan selvittämään tilannetta, joten joudumme julkaisemaan hänen haastattelunsa myöhemmin. YK:n pääsihteeri Karl Kurtheim valotti kuitenkin perjantain

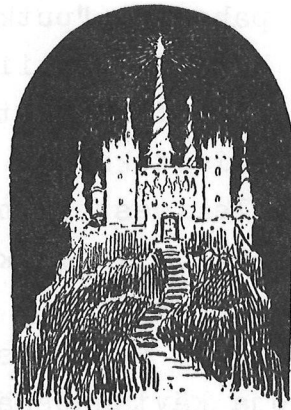

Lady Mauno vaativassa tehtävässään

Toinen juttaa kuohuttava ongelma on virallisen kirjastokielen valitseminen. Ruarkiassa on kaksikymmentäkuusi virallista kieltä, swahilista eksoottisiin hämäläisiin nokian ja pirkkalan kieliin. Ruarkian kieliongelman pohjana on sodien jälkeinen valtava kirjastopakolaisten tulva puolueettomaan Ruarkian kuningaskuntaan. Nyt olisi mitä pikimmin ratkaistava, mikä kahdestakymmenestäkuudesta kielestä valitaan kirjastokieleksi, sillä mm. luettelointi on nykyisellään vaivalloista. Vahvimpia ehdokkaita ykköskieleksi ovat nokia ja zakopane, mutta väheksyä ei pidä myöskään karvinaa eikä rybnicaa. Hämäläisten vahva edustus Ruarkiassa kääntäneen voiton nokian hyväksi.

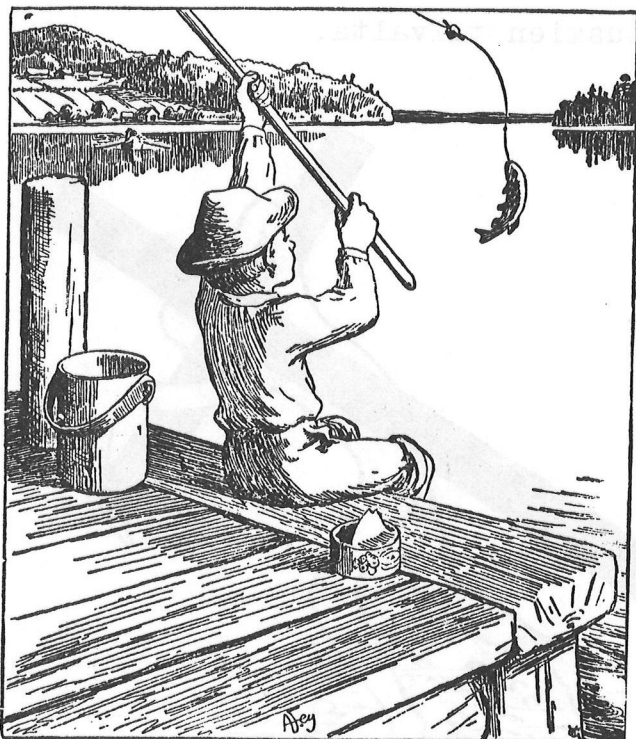
Lady Maunon asema ei siis ole kadehdittava. Hän onkin joutunut matkustamaan Ruarkiaan Yhdistyneiden Kirjastokansojen kirjastoturvajoukkojen suojaamana.

YK:n korkein taho ilmoitti pelkäävänsä mellakoinnin lisääntyvän Ruarkiassa Lady Maunon vierailun johdosta. Pääsihteeri Kurtheim kertoi, että mikäli ongelmia ei saada ratkaistua, YK:n ainoa vaihtoehto on kehoittaa kirjastojunttaa eroamaan. Uuden kirjastohallinnon järjestäminen Ruarkiaan tapahtuisi yleisillä ja yhtäpitävillä vaaleilla, jossa maahan valittaisiin demokraattinen kirjastopeduskunta.

Ruarkian kirjastokoulu

M.A.

Luontoon...

Mennään kaikki maaseudun helmaan lepäilemään rankan opiskeluvuoden päätteeksi! Perjantai-iltapäivänä 8.5 suunnataan kohti Kintu-lampea (n. 50 km. säteellä jossain Tampereen lähistöllä) Paluu on arvioitu tapahtuvan joskus seuraavana päivänä retketäisten kunnosta riippuen. Evästä saa ottaa itse mukaan samoin kuin kalakampeita ja soitteita ja muuta asiaan kuuluvaa. Reissusta tulnee tarkempia tietoja ilmoitustalulle.

TUTKINNONPUHDISTUS

Tutkinnonuudistus eli TU tuli monivuotisen valmistelun jälkeen voimaan yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa viime syksynä. Uudet opiskelijat marssivat pahaa aavistamatta suoraan "opintoputkeen ilman että kukaan olisi osannut tyhjentävästi selittää mistä oli kysymys ja miksi TU oli pahasta, "putkilapsia" vain hermostutettiin puheilla tutkintojen latisamisesta, hiostuksesta ja tieteen kuolemista. Ihmetytti suuresti, miksei kukaan osannut - tai ehtinyt - selvittää uuden ja vanhan systeemin eroja käytännössä jotta oma mielipiteenmuodostus olisi saanut konkreettista pohjaa.

Miltäkö minusta sitten nyt tuntuu? NO, vieläkään en ole tarkkaan selvillä siitä mitä olen menettänyt - tai mitä säästynyt - koska olen opiskellut vain TU:n mukaan ja kaikki tiedot vanhasta systeemistä perustuvat "ikiopiskelijoiden" tarinoihin. Muutamia epäkohtia olen mielestäni kyennyt silti TU:sta löytämään.

TU on hallintobyrokraattien luomus. Se pyrkii yliopiston tehon - eli valmistuvien opiskelijoiden määrän - maksimointiin; tavoitteen saa-

vuttamiseksi on opiskelujärjestys ja -aika tarkasti määritelty periaatteessa alusta loppuun asti. Tämä pakottahtisuus aiheuttaa muutamille raskaan työpaineen ja toisille pitkästyistä. Sivuaineiden lukeminen enemmän kuin vaaditut 50 opintoviikkoa on vaikeata vaikka esim. kirjastotieteessä pitäisi lukea paljon sivuaineita laajan yleissivistyksen ja yhteiskunnallisen näkemyksen saamiseksi. Lyhyesti, TU on luonut keskiverto-opiskelijan ideaalin jonka työpanoksen mukaan opintoviikot on laskettu. Ikävä vain, ettei tällaista "keskiverto-opiskelijaa" ole vaan jokainen kokee asiat eri tavoin; jollekulle helppo kurssi saattaa toiselle olla tuskien taivalta.

Opintoviikkoajattelu on TU:n ihmeellisimpiä piirteitä. Opettajien päätös siitä, montako tenttikirjaa ja luentotuntia opintoviikkoon voi sisällyttää on subjektiivinen, niinpä opintoviikkoon sisältyvä todellinen työmäärä vaihtelee melko paljon. Lisäksi ns. perusopintokokonaisuus on keinotekoinen "10:n opintoviikon kooste" eikä kiinteä kokonaisuus kuten vanha approbatur. Koko 160 opintoviikon tutkinto on eräänlainen palapeli jonka huonosti yhteen sopivat osat opiskelija joutuu keräämään kokoon ilman kuvaa valmiista pelistä. Tällöin saattaa käydä niin, että lopputulos on vallan toinen kuin mitä itse opiskelija oikein halusi. Opintoviikkojärjestelmän puolustukseksi on esitetty sitä, että opiskelija tietää miten pitkälle on päässyt laskiesaan suoritettut opintoviikot; mielestäni se joka tuosta tiedosta hyötyy on pankki joka pystyy tarkasti seuraamaan opiskelijan "edistystä". Vanhasa systeemissäkin oli kontrolli mutta tuolloin oli kuulemma helpompi petkuttaa. TU pakottaa opiskelijan suorittamaan vuosittain tietyn määrän opintoviikkoja jotta rahaa irtoaisi.

TU tarjoaa opiskelijoille valmiin lukujärjestyksen. Hänen ei tarvitse neljään ensimmäiseen opiskeluvuoden aikana pysähtyä miettimään - jollei halua - mitä lukisi. Tämä askel kohti lukiota on nähty huolestuttavana koska niin tuotetaan ihmisiä joita on helppo ohjata ja joille opiskelun loppuvaihe eli gradun teko tuottaa suuria ongelmia. Tämä väite on mielestäni jonkinverran yliampuva: herää kysymys miten opiskelijat yhtäkkiä olisivat muuttuneet 70-luvun alun radikaaleista 80-luvun lammaslaumaksi. Oli opintojärjestel-

20
mä millainen hyvänsä riippuu ihmisestä miten hän lukuihin suhtautuu ja tavoitteensa määrää.

TU vaikeuttaa opiskelun oheistoimintaa, koska määrätystä tahdista putoaminen aiheuttaa enemmän ongelmia kuin ennen. Kuitenkin juuri ainejärjestö-ym toiminnan avulla opiskelija voi avartaa omia näkökantojaan tutustumalla vanhempiin opiskelijoihin, koko laitoksen asioihin ja tilanteeseen työelämässä (esim. UDK:n AY-tapaamiset).

Kokonaisuutena ottaen on väitetty, että tu on tuhonnut akateemisen vapauden; tässä yhteydessä on esitetty hurjia väitteitä tieteen kuolemasta. On silti hyvä muistaa, että yliopisto ei ole irti yhteiskunnasta; 20-30 luvun elitistinen sivistysyliopisto on muuttunut nykyiseksi instru-

mentalistiseksi byrokraatinvalmistuslaitokseksi koska ympäröivä maailma on muuttunut. John Bernal kirjoitti jo 50-luvulla: "directly or through government agencies science in the capitalist sector of world has come under the control of big firms ... only the advantage of maintaining, in the eyes of a well-meaning public, the appearance of academic freedom prevents them taking the whole show over openly".

Jokainen voi itse miettiä, tukevatko nykyiset muutokset tätä käsitystä ja missä määrin se pitää paikkansa.

TU:n vaikutukset ovat olleet varsin erilaiset eri opetusohjelmissa. Pahin lienee tilanne suomen kielen opiskelijoilla, jotka voivat vapaasti valita kokonaista 2 opintoviikkoa 160 ov:n kakustaan.

Kirjastotieteen osalla muutokset ovat onneksi olleet pieniä, koska opintomme ovat aiemminkin olleet ammattiin suuntautuneita; oikeastaan ainakin perusopintokokonaisuus on mielestäni sisällön osalta parantumaan päin. Lisäksi TU:n edellyttämä pakkotahti ei ole ollut "tappotahtia" vaan uusilla kirjastotieteilijöillä on etenkin keväällä ollut aikaa "rikkoa putki" ja lukea "tulevien vuosien" kurseja jo nyt. Etenkin tiedekunnan yleisopinnot ovat olleet suosittuja; niitä kannattaa mielestäni lukea nopeammin kuin opintojen etenemis-kaavio edellyttää jos halua riittää. Tämä on hyvä lähtökohta sille, että itse asettaa itselleen omat vaatimukset jotka pyrkii täyttämään tuijottamatta sokeasti ennaltamäärättyihin opintovaa-

timuksiin. Ja jollei ehdi tai halua lukea enempää kuin on pakko kannattaa muistaa, että vanhankin systeemin vallitessa opiskelijat usein suorittivat vain minimivaatimukset minimiajassa eivätkä katsoneet olevansa millään lailla "putkessa".

Osin muutosten pienuudesta johtuu, että TU ei ole ollut uusille K&I:n opiskelijoille ongelma. Liki ainoat TU:sta huolestuneet ovat olleet vanhat opiskelijat jotka ovat huolestuneina kyselleet, puristaako putki pahastikin ja tuntuuko hiostusta. Tähän asti vastaus on pääpiirtein kielteinen. Onko meidät jo niin hyvin sopeutettu uuteen tutkintojärjestelmään?

JH

OSTAISITKO NÄIDEN
TYYPPIEN EHDOTUKSESTA
17500000000 MARKALLA
AJEITA?

KUVASSA OSA KOLMATTÄ
PARLAMENTTAARISTA PUOLUSTUS-
KOMITEAA.

MUSIIKKILUOKITUKSESTA JA TAITEIDEN SYNTEESISTÄ

Oletteko koskaan tulleet ajatelleeksi, että kaikki, mikä ei ole klassista musiikkia, jazzia, poliittista, iskelmä- tai kansanmusiikkia, on pop-musiikkia? Kyllä varmaan, sillä tokihan populaarimusiikkia on esim. folk tai progressiivinen rock, joiden yleisö on suhteellisen pieni verrattuna vaikkapa diskomusiikkiin, joka puolestaan on -mitäpä muuta kuin poppia!

Mutta ansaitsette kunniamaininnan havaintokyvystänne, mikäli olette huomanneet, että koko tämä pop-musiikin suuri mutta (sanomattakin selvää) arvoton ryhmä on itse asiassa puhallin- ja lyömäsoitinmusiikkia. Sille, joka tässä kohdassa haluaa väittää vastaan, voin vakuuttaa tietoni perustuvan luotettavaan lähteeseen: itse Luokitusoppaaseen, maailman jäsentämisen korvaamattomaan apuneuvon.

Siinä sanotaan aivan selvästi, että luokka 78.8 käsittää puhallin- ja lyömäsoitinmusiikin. Alaluokkia puolestaan ovat .81 huilu, piccolo, nokkahuilu; .82 klarinetti, saksofoni; .83 oboe, englannintorvi; .84 fagotti; .85 trumpetti, kornetti; .86 pasuuna, käyrätorvi; .87 lyömäsoitinmusiikki; .88 elektroninen ja konkreettinen musiikki sekä .89 rytmimusiikki, johon kuuluu .891 pop-musiikki. Epäselvyyksien välttämiseksi kerrotaan vielä, että tämä pop sisältää esim. rock&rollin, rhytm & bluesin, country & westernin,

soulin, folkin ja progressiivisen popin. (En uskaltanut uhmata auktoriteettia nimitämällä progea progressiiviseksi rockiksi.)

Niin, maailma on täynnä uusia asioita. Mutta olkaamme iloisia, sillä ovathan Luokitusoppaan laatijat tienneet, mitä he tekevät. On ihan oikein sijoittaa kaikki popiksi epäiltävä samaan alaluokan alaluokan alaluokkaan, josta sen voivat välttämättä ohittaa kaikki ne, jotka eivät halua latistaa musiikkikirjaston käyttöä pop-musiikin kuunteluksi. Mutta tietenkään, jos joku pitää puhallin- ja lyömäsoitinmusiikista, niin minkäs sille voi. Siksi pop on täytynyt sijoittaa tasa-arvoisesti muiden musiikin lajien joukkoon, se kuuluu luokkaan 78.891 ihan kuten esimerkiksi konsertot yhdelle kosketin- ja näppäinsoittimelle kuuluvat luokkaan 78.556.

Luokitusoppas tarjoaa verrattoman mahdollisuuden asettaa asiat omille paikoilleen. Esim. kun sijoitan englannintorvimusiikin luokkaan 78.83, voin selvästi erottaa sen kaiken maailman rytmimusiikista.

Kuka nyt odottaisi, että torvimusiikilla olisi rytmi? Ai-noastaan yksi asia jäi mieltäni vaivaamaan oivallista musiikinluokitusta tarkastellessani. Siellä ei nimittäin mainittu, pannaanko kaikkien protestanttiseen kirkkoon kuuluvien säveltäjien teokset luokkaan 78.371, protestanttinen musiikki.

R. K.

TIP TAP TIP TAP

TIE TOPALVELUSTA

olemme myös lukeneet lehdistä. Informatiikan päivät pidettiin Porissa aivan vastikään. Suomen Kirjallisuuspalvelun Seura, joka yhdistää noin 470 lähinnä teollisuuden ja julkisen hallinnon tehtävissä toimivaa informaattikkoa, piti vuosikokouksensa 23.4. Seuran nimi muutettiin Tietopalveluseuraksi. Kokouksesta Satakunnan kansassa 24.4. julkaisu uutisessa oli mm. se varsin mielenkiintoinen tieto, että informaattikon ammattinimelle ollaan hakemassa suojaa opetusministeriöstä. MUTTA: tehtyyn esitykseen eivät lehti uutisen mukaan sisältyisi laitoksemme B-linjan suorittaneet opiskelijat, VAAN

Tietopalveluseuran puheenjohtaja Ritva Launo kertoi, että parhaillaan on vireillä informaattikko -nimen suojaaminen.

- Olemme lähettäneet asiaa koskevan kirjelmän opetusministeriölle, koska informaattikko -nimeä käyttävät nykyisin muutkin kuin seuramme jäsenet ja vastaava työtä meidän kanssamme tekevät. Informatiikoilla on pohjakoulutuksena akateeminen loppututkinto sekä sitä seuraava vuoden kestävä jatkokoulutusjakso.

SK 24.4.81

Useissa yhteyksissä (mm. Kirjastolehti 7-8/80) on todettu, että informaattikkojen koulutustilanne erityisesti julkisen hallinnon ja kirjastoissa työskentelevien kohdalla on vääristynyt. Koska TaY:lla ei ole resursseja (kuin yksi lehtori) peruskoulutuksen järjestämiseen tarpeeksi laajana, on toistakymmentä vuotta pyöritetty "väliaikaista" informaattikkokoulutusta, joka perustuu karkeasti sanoen ammattinimien opettamiseen akateemisen loppututkinnon suorittaneille. Tilanne kostahtuu tulevaisuudessa: nykyinen malli ei turvaa jatkokoulutusta eikä tutkimuksen käynnistymistä. Informatiikka jää akateemisena alana tyngäksi. Yleiskoulutuspoliittisesti informatiikka on myös esimerkki siitä, miten ala ei kehity, kun koulutus (käytännössä siis infokurssi) ja tutkimus (periaatteessa TaY:n k&i-laitoksen heiniä) erotetaan toisistaan ja resurssoidaan alta kaiken arvostelun.

"Tietoa ihmisestä"

Raili Kaupin haastattelu

Tämä haastattelu on saanut innoituksensa tunnetun filosofin ja kirjastonhoitajan Leibnizin (1646 - 1714) kirjastoa koskevista ajatuksista (ks. Kauppi: Leibniz ja kirjasto, Kirjastolehti 10/1958). Se johti pohtimaan yleensä kirjaston ja filosofian suhdetta ja tämän mahdollisen suhteen kautta välittyvää kirjaston sivistys- ja kasvatustehtävää. Päätimme käydä kyselemässä asiasta filosofian professori Raili Kaupilta, entinen kirjastolainen hänkin. Haastattelemassa kävi Juhani Laikkoja ja Petri Vestelin. Nauhan purki Juhani. Näistä me keskustelimme...

J: Minkälaiseksi katsot filosofian ja kirjaston suhteen? Mitä annettavaa filosofialla on kirjastotieteelle tai kirjastoajattelulle?

RK: Nähdäkseni kirjaston idea on filosofinen. Siellä on tieteiden ja yleensä ihmisen henkisen elämän kokonaisuus. Sitähän kirjasto tavoittelee. Sehän on kirjojen kautta edustettuna, nykyään siellä on myös paljon muuta materiaalia. Mutta silloinkin kun siellä on pelkästään kirjoja niin siellä pyritään kokonaisuuteen ja tämä kokonaisuus on filosofinen asia. Ja siellä pitäisi olla kaiken arvokkaan mitä on aikojen kuluessa kirjoitettu. Kirjastolla ja filosofialla on historiallisesti tietysti yhteyksiä. Platonin Akademeia ja Lykeionin kirjastot olivat esikuvana hellenistisen ajan suurille kirjastoille kuten Aleksandria ja esimerkiksi Leibniz ja Kant olivat kirjastonhoitajia.

J: Mikä olisi kirjaston sivistystehtävä ja miten se voisi toteutua?

RK: Kirjastohan on tarkoitettu kaikille. Sinne voi tulla kuka hyvänsä ilman että se edellyttää mitään. Tämä on olennaista kirjaston sivistystehtävän kannalta. Ideaali on, että jokaisella on mahdollisuus päästä osalliseksi siitä henkisen elämän kokonaisuudesta, jota on aikojen kuluessa kehitetty.

P: Siis, että sivistystehtävän toteutuminen edellyttäisi, että kirjastoa todella käytetään. Olisiko kirjastojen omalta osaltaan pyrittävä siihen, että ihmiset todella käyttäisivät sitä?

RK: Kirjasto voi pyrkiä siihen. Ihmisen kehittyminen ihmisenä edellyttää joka tapauksessa opiskelua. Kirjasto voi houkuttaa tähän, mutta kirjaston on vaikea saada ihminen tekemään jotakin mitä hän ei tahdo tehdä. Tällä hetkellä kirjasto voi tavoittaa lähinnä ne, joilla on jo intressiä.

Itse olen ollut Helsingin kaupunginkirjastossa. Tulin sinne kirjastokerhon kautta. Kirjastonjohtaja Uno Saarnio perusti vuonna 1941 filosofian kerhon, joka oli avoin kaikille. Kerhon ohjelmana oli, että sivistys kuuluu kaikille, jokainen voi tulla riippumatta pohjakoulutuksesta. Ideaalina oli, että pidetyt esitelmät voi kuka hyvänsä ymmärtää. Tampereella oli myös vastaavanlainen kerho. Siellä kävi eräs sekatyömies, joka oli koko ikänsä opiskellut filosofiaa. Ruokatuntisin hän otti kirjan esiin ja alkoi lukea ja keskustella filosofiasta. Pula-aikana 30-luvulla kun hän sai lopputilin, kulkiessaan töistä kotiin hän näki kirjakaupan ikkunassa juuri ilmestyneen Eino Kailan teoksen Personalisuus ja osti sen. Kotona vaimo ei oikein tiennyt itkeäkö vai nauraa. Vaimo oli puhe-
linvälittäjä ja opiskeli myös filosofiaa. Tämä sekatyömies harrasti myös psykiatriaa ja opiskeli kieliä, koska halusi lukea alkukielisiä teoksia. Hänen vaimonsa harrasti erityisesti matematiikkaa. Tällaiset tuttavuudet olivat hyvin inspiroivia. Helsingissä eräs konepiirtäjä tuli sattumalta logiikan kerhoon. Aluksi hän ihmetteli mitä hyötyä tästä on. Kerroin logiikalla olevan merkitystä tieteiden systematiikan ja yleensä tieteiden perusteiden ja maailmankuvan kannalta. Sen jälkeen hän kävi säännöllisesti kerhossa. Hänellä oli kansakoulutiedot, mutta hän osoittautui matemaattiseksi lahjakkuudeksi; hän osasi asiat paremmin kuin useat teekkarit, jotka kävivät myös kerhossa.

P: Nämä ihmisethän olivat enemmän arkielämässä kiinni kuin ne kerholaiset, joille filosofia oli opiskeluala. Heijastui-ko tämä heidän filosofisessa ajattelussaan?

RK: Ei kovin paljon. Heille olivat keskeisiä elämää koskevat filosofiset ongelmat, jotka saivat heidät tulemaan filosofiaa opiskelemaan. Kuten yliopistossakin ihmiset opiskelevat filosofiaa intressin vuoksi, hyvin harvoin muista syistä.

J: Mitä annettavaa filosofialla on kirjastotieteen keskeisille tutkimusongelmille?

RK: Tieteiden systematiikan lisäksi filosofian ongelmiin kuuluvat sivistyskäsite ja kysymys ihmisestä. Filosofisen antropologian kysymys ihmisestä alkaa nykyään tulla ajankohtaiseksi ja minusta tuntuu, että se kirjastotieteessäkin tulee vähitellen esille.

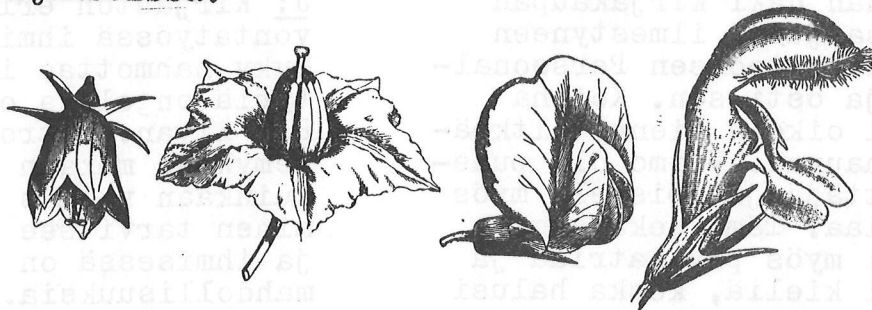
J: Kirjaston erityisesti neuvontatyössä ihmistuntemus ja kyky hahmottaa ihmiseen liittyviä ongelmia on tärkeä.

RK: Aivan. Antropologisen näkemyksen mukaan ihminen ei ole suinkaan valmis ihmisenä. Ihminen tarvitsee kehittämistä ja ihmisessä on toteutumattomia mahdollisuuksia. Sitten on vielä tieteiden systematiikka. Vaikkeutena on kirjastossa tietenkin se, että kukaan kirjoittaja ei kirjoita minkään tieteiden systeemin mukaan. Jotkut kirjat käsittelevät monia eri aloja, eivätkä mahdu mihinkään kohtaan missään systeemissä.

P: Perustuuko Leibnizin kirjastoluokitus (ks. Kauppi: Leibniz ja kirjastot. Kirjastolehti 10/1958) mihinkään tieteiden luokitukseen ja jos niin miten hän perustelee sen?

RK: Leibniz on tehnyt oman tieteiden luokituksen. Siinä oli perusjako tieteiden systeemisessä filosofia ja historia. Filosofia käsittää kaikki universaalit yleiset opit ja historia yksilöllistä koskevat. Siis historiaan kuului maantiede ja ns. luonnonhistoria, joka käsitti kasvi- ja eläinlajit jne. Siihen aikaan nähtiin, että yleinen tieto on

filosofista. Mutta Leibnizin kirjastoluokitus vain osittain lähtee tästä ja osittain se lähtee vanhasta yliopistojen tiedekuntajaosta. Tämä on tietenkin ymmärrettävää, sillä kirjat kirjoitettiin pitkälti siitä lähtien. Keskiajalta peräisin olevassa koulutusjärjestelmässä olivat ensimmäisinä trivium ja kvadrium, valmistavat oppiaineet. Trivium käsitti grammatiikan, retorikan ja dialektiikan. Kvadriumin sisällyksenä oli aritmetiikka ja geometria, musiikki ja tähtitiede. Nämä opetettiin ensin. Ja sitten tulivat "korkeammat" tiedekunnat, joista teologinen oli tärkein, seuraavaksi oikeustieteellinen ja lääketieteellinen. Siis filosofia ja matematiikka olivat valmistavissa oppijaksoissa.

P: Kun ajatellaan nykyisessä luokituskeskustelussa esiintullutta käsitystä, että luokituksen tulisi heijastaa todellista maailmaa, niin tämän tyyppinen luokitus ei sitä tee.

RK: Ei, mutta loppujen lopuksi kirjastoluokitus on pitkälti praktillinen asia. Kirjat eivät koskaan jakaannu minkään systeemin mukaan.

P: Voisi ehkä ajatella, että jos luokituksen logiikka noudattaisi ulkopuolisen maailman logiikkaa se olisi ihmisillekin selvä. Mutta ongelmana on se, että kirjoilla täytyy olla jokin paikka kokoelmassa ja todellisuuudessa asiat liittyvät toisiinsa monella tavalla.

RK: Jos ajattelee tätä todellisuuden jakoa, eikö Blissin systeemi lähde kaikkein kiinteimmin siitä? Toinen filosofisesti mielenkiintoinen luokitus on Ranganathanin kaksoispisteluluokitus. Mutta esim.

sillä, että Leibniz on systemissään luokittanut matematiikkaan kuuluvaksi taiteen: kuvaamataiteen, musiikin ja arkkitehtuurin on traditio juuri kvadriumissa. Koska siinä oli ajatuksena, että aritmetiikka sovellettuna tähän maailmaan on musiikki ja geometria sovellettuna tähän maailmaan on tähtitiede.

J: Muistaakseni Keplerilläkin oli ajatus musiikin harmonian ja taivaankappaleiden liikkeiden vastaavuudesta.

RK: Se oli pythagoralaisien ajatus. Hehän havaitsivat, että äänen korkeus on riippuvainen värähtelevän kielen pituudesta. Kielen pituudet suhtautuivat kuin luonnolliset luvut.

Tämä yleistettiin heti maailman kaikkeuteen, jossa vallitsi sfäärien harmonia. Maa oli kaiken keskipisteena ja sitä kiersivät kristallisfäärin. Kun niiden etäisyydet suhtautuivat toisiinsa kuin kokonaisluvut syntyi musiikkia.

J: Mitkä olivat Leibnizin edistyneimmät ja kestävimät ajatukset koskien kirjastoa ja sen hoitoa?

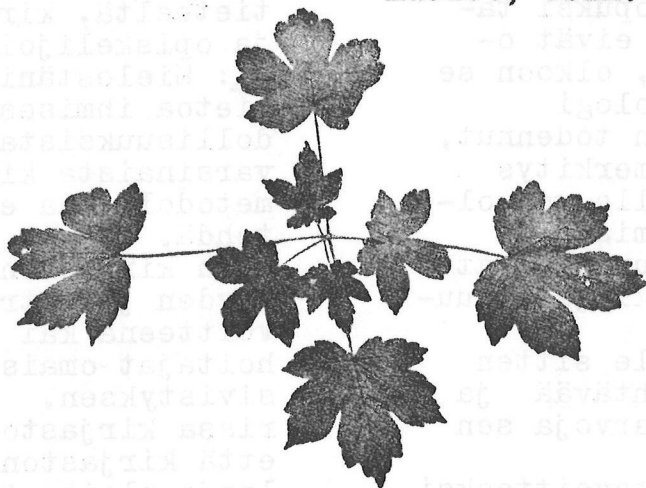
RK: Suoranaisesti kirjastonhoitoon liittyviä en pysty sanomaan. Mutta yleisemmin Leibnizin kulttuuripoliittisilla ohjelmilla, joihin kuului akatemioiden perustaminen, oppilaitokset ja aikausjulkaisujen kehittäminen, oli kaksi tavoitetta: hengen täydellisyys ja yleinen onnellisuus. Taustalla, se on otettava huomioon, 30-vuotisen sodan Saksa.

P: Miten Leibnizin kanta siitä mitä kirjastoon pitää hankkia suhtautuu nykypäivään?

Oliko Leibnizin kanta, että kirjastoon pitää hankkia vain hyviä kirjoja, eikä vain sitä mikä ulkonaisesti näyttää olevan sitä mitä ihmiset haluavat?

RK: Leibnizin kanta oli, että kirjastossa pitää olla nimenomaan tärkeitä kirjoja, jotka herättävät ajattelemaan. Mutta Leibnizin aikaanahan kirjallisuuden määrä ja valikoima oli pienempi kuin nykyään eikä demokratiasta puhuttu niin paljon kuin nykyään. Tässä yhteydessä demokratia on problemaattinen käsite, kirjastonkäyttäjä on veronmaksaja ja hän tavallisesti katsoo, että hänen toivomuksensa on otettava huomioon. Tietenkin täysin

RK: Kyllä. Rajatapauksissa kirjojen kappalemäärä merkitsee paljon. Ja ihmiset katselevat kirjoja. Vaikka kirjastonkäyttäjä lukisikin vain heikompiasoistakirjallisuutta on aina mahdollisuus, että hänen käteensä osuu jotain kestävämpääkin, josta saattaa innostua aivan uudella tavalla. Ihmisiä on hyvin vaikea kasvattaa, heidät pitäisi pikemminkin herättää. Herääminen voi tapahtua monella eri tavalla. Kirjastonhoitaja voi panna kirjoja näytteille houkuttelevasti ja tietysti suositteluun auttaa. Sitten on käytettävissä kaikki aktiiviset kirjastotoiminnan muodot, esim. kirjastokerhot,

ala-arvoinen kirjallisuus jää kirjaston ulkopuolelle. Toisaalta taas ihmiset kaipaavat ja tarvitsevat myös "kevyttä" ja virkistävää kirjallisuutta.

J: Kevytkin kirjallisuus voi olla hyvää mutta on myös todella huonoa jos asioita tarkastellaan vaikkapa ihmisyyteen liittyvistä arvoista lähtien.

RK: Yleisten periaatteiden esittäminen, rajan vetämiseksi kevyen ja huonon kirjallisuuden välille on hyvin vaikeaa. Yleisiä periaatteita on helppo väärinkäyttää.

P: Ehkä kirjaston sivistystehtävän pitäisikin tapahtua kirjaston hoitajien kautta. Siten, että kirjastonhoitaja johdattaa hyvän kirjallisuuden ääreen. Siinähan on suuri ero miten kokoelma suhtautuu ihmiseen ja miten ihminen suhtautuu ihmiseen.

joihin ihmiset voivat rajoituksesta tulla ja esittää itse omia ajatuksiaan ja kysymyksiään. Periaatteena pitäisi olla ettei ole olemassa tyhmiä kysymyksiä.

P: Ehkä yksi kirjastotieteen keskeinen tutkimusalue pitäisi olla se, miten ihmisten lukemistottumukset muokkautuvat ja minkä takia kirjasto on niin tehoton omassa lukemistottumusten muokkaamisessaan.

RK: Sitä voi tutkia mutta on vaikea asia tutkittavaksi. Siinä pitäisi tutkia ihmisiä ja heidän kehittymistään sisäpuolelta ja kaikki haastatteluy. menetelmät ovat aika heikkoja. Tässä suhteessa kirjastokoulutuksessa voisi olla hyväksi jonkinlainen perehtyminen hermeneuttiseen metodiin.

Tässä tarkoitan nimenomaan hermeneuttista metodologiaa, joka pyrkii ymmärtämiseen sellaisena kuin sitä on esittänyt erityisesti italialainen Betti. Ajattelisin että hermeneuttiset periaatteet olisivat sovellettavissa siihen ihmisten parissa tehtävään työhön, mitä tehdään kirjastossa yhtä hyvin kuin vaikkapa sosiaalityöhön.

Joillakin psykiatreilla esim. Viktor Franklilla on näkökohtia joita voisi käyttää hyväksi kirjastotyössä. Esimerkiksi Franklilla se ajatus että ihmiset tavoittelevat mielekkyyttä elämäänsä. Pitäisi pyrkiä ymmärtämään mitä ihmiset loppujen lopuksi tavoittelevat vaikka eivät osakaan sitä sanoa, olkoon se mitä tahansa. Psykologi Charlotta Buhler on todennut, kuinka ratkaiseva merkitys ihmisen koko elämälle voi olla tehtävän omaksumisella. Mutta nämä huomautukset ovat melko hajallisina kirjallisuudessa.

P: Voiko kirjastolle sitten asettua kasvatustehtävää ja löytyykö yhteisiä arvoja sen pohjaksi.

RK: Minä ottaisin tavoitteeksi ilman muuta ihmistymisen siinä mielessä, että me emme ole vielä ihmisiä, vaan että meidän olisi tultava enemmän ihmisiksi. Täytyisi kehittää ihmisessä olevia mahdollisuuksia. Tämä on sama asia kuin Leibnizin tavoitteleva *perfectio mentis*, hengen täydellistyminen.

P: Mitä se merkitsisi konkreettisesti kirjastotyössä?

Voitaisiinko löytää ja asettaa yhteisiä päteviä kirjastonormeja?

RK: Lähinnä kai tulisi kysymykseen herätteiden antaminen. Nämä ovat pitkälti henkilökohdaisia. Kieltojen antaminen on aina problemaattista. Asia on vaikea, koska ei voi tietää mitä lukijassa tapahtuu. Jonkin sotakirjan voi mieltää sodanvastaisena teoksena tai jännityskirjana. Mutta herätteitä voi aina antaa.

P: Kirjastotieteessä ehkä jokin lukemiskasvatus olisi se alue, jossa pohdittaisiin, miten näitä herätteitä annetaan ja miten näihin suhtaudutaan.

RK: Niin. Sitä asiaa ei varmaankaan ole paljon tutkittu. Se on tulevaisuuden tehtäviä. Minun näkemykseni perustuu hajuomioihin käytännön työssä. Kirjastotutkimuksessa asiaa voisi lähemmin selvittää. Opetusmateriaalia pitäisi luoda. Olisi tärkeää, jotta kirjastonhoitajille annettaisiin jonkinlainen kuva ihmisyyteen kuuluvista ideoista.

J: Tässä lopuksi kysyisin kokonaisavasti mitä kirjaston sivistystehtävä edellyttää kirjastotieteeltä, kirjastonhoitajilta ja opiskelijoilta?

RK: Mielestäni se edellyttää tietoa ihmisestä ja ihmisen mahdollisuuksista. Koska mitään varsinaista kirjastokasvatuksen metodologiaa ei ole, se pitäisi tehdä. Hyvin paljon joutuu jättämään kirjastonhoitajan kekseliäisyyden ja intressin varaan. Tavoitteena kai on, että kirjastonhoitajat omaisivat laajan yleissivistyksen. Ja varsinkin suurissa kirjastoissa olisi hyvä, että kirjastonhoitajakunta olisi laaja-alaisesti erikoistunut. Erityisesti tieteellisissä kirjastoissa se on tärkeää. Tämä mitä edellä on sanottu koskee ensisijaisesti yleisiä kirjastoja.

P: Tähän liittyy informaattikkokoulutuksesta käyty keskustelu. Informaattikojenhan täytyy olla jonkin aihealueen todellisia asiantuntijoita. Ongelmana on se, kun monet tutkimusongelmat asettuvat tieteiden välisesti, jonkin tietyn aihealueen hallitseminen ei enää riitäkään. Täten kirjastoihmisten pitäisi olla jonkinlaisia pikku yleisneroja, jotta voitaisiin toimia täydellä kapasiteetilla.

RK: Tai sitten pitäisi kehittää yhteistyötä. Se taas edellyttää ihmisiä, jotka pystyvät juuri toistensa kanssa tekemään työtä.

Mietteitä laudatur - 29

opetuksesta

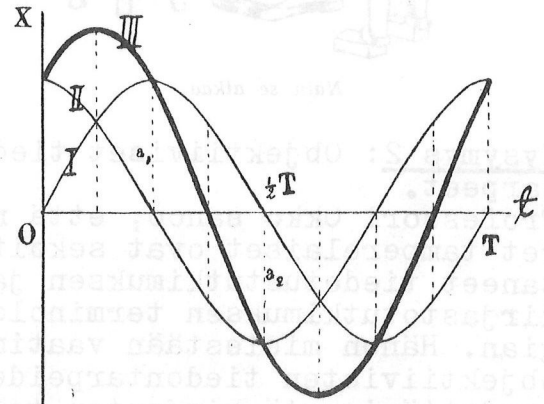
Mitä tänään yliopistossa opit
poika pellavapäinen?
Mitä maailmasta näit tyttö silk-
kihapsinen?
Opin, että ihmistä ei voi kas-
vattaa.
Opin, että ei ole yhteisiä ar-
voja.
Opin siis antaa mennä vaan.

(P. Miljoonaa mukaellen)

Tämä juttu on saanut innoituksen-
sa siitä, että mielestäni pro-
fessori Okko on esittänyt luen-
noillaan sekä vääriä että haital-
lisiä näkemyksiä kirjastotutki-
muksesta ja -käytännöstä. Ja
toisaalta uskoisin, että opiske-
lijoilla on sekä halua että ky-
kyä tarttua alamme ja elämämme
todellisiin ongelmiin. Sen sijaan,
että vaipuisimme näköalattomuus-
teen ja voimattomuuteen. Kirjas-
toa täytyy ja voidaan kehittää.

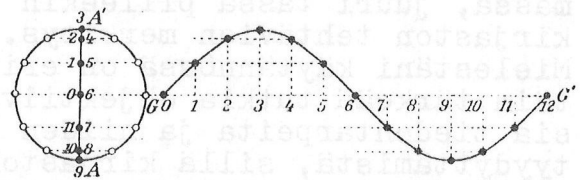
LIUKKAALLA TAI LIIANKIN PITÄ-
VÄLLÄ POHJALLA

Kysymys 1: Potentiaaliset käyt-
täjät ja heidän tiedontarpeensa.
Professori Okon mielestä potenti-
aalisen käyttäjäkunnan tutkiminen
ei ole erityisen tärkeä kirjasto-
tutkimuksen alue. Kirjaston tu-
lee ennenkaikkea huolehtia niis-
tä asiakkaista, jotka ovat jo
ottaneet omakseen kirjaston.
Toki olisi tärkeätä kasvattaa
kirjaston käyttäjäkuntaa ja taa-
ta kaikille mahdollisuus käyttää
kirjastoa, mutta miten määritel-
lä potentiaalinen käyttäjäkunta,
tulisiko kaikkien todella käyt-
tää kirjastoa, miten tutkia po-
tentiaalista käyttäjäkuntaa?
Okko pitää potentiaalisen käyt-
täjäkunnan ja heidä tiedontarpei-
densa tutkimista lähinnä futuro-
logiana.

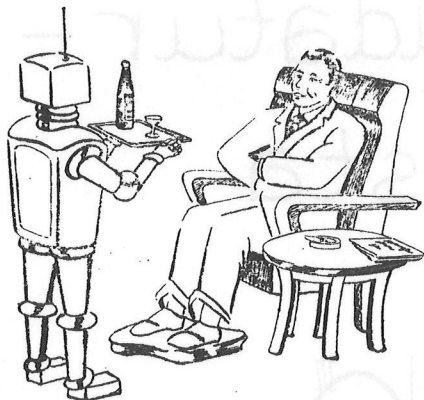
Kahden eri värähdyksiliikkeen resultantin graafi-
nen esitys.

Mielestäni asia on päinvastoin.
Kirjaston yhteiskunnallista teh-
tävää ajatellen potentiaalisen
käyttäjäkunnan tutkiminen on
yhtä tärkeää kuin olemassaolevan

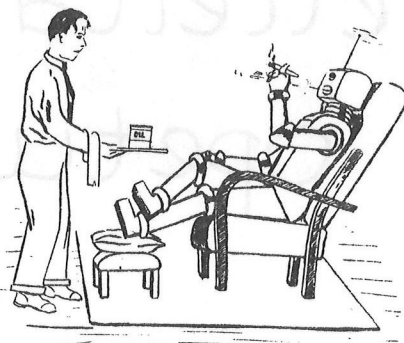

Harmonisen värähdyksen graafinen esitys.

käyttäjäkunnan. Se, että tutki-
taan ihmisiä, jotka eivät käytä
kirjastoa, ei luonnollisestikaan
merkitse, että kaikkien tulisi
käyttää kirjastoa tai, että unoh-
dettaisiin nykyisten käyttäjien
tarpeet. Tarkoituksena on sel-
vittää kirjaston mahdollisuuksia
ihmisten elämän rikastuttajana
ja mahdollista piilevää kirjasto-
palvelujen tarvetta. Sitäpaitsi
ja ennenkaikkea uskoisin, että
tutkimalla ei-käyttäjiä saatai-
siin arvokasta tietoa kirjaston-
käytöstä. Saatettaisiin löytää
uusia näkökulmia ja tutkimustu-
loksia, jotka selittävät kirjas-
tonkäyttöä ja siihen vaikutta-
via yhteiskunnallisia ym. teki-
jöitä.

Näin se alkaa...

... ja näinkö se päättyy?

Kysymys 2: Objektiiviset tiedontarpeet.

Professori Okko sanoo, että nuoret tamperelaiset ovat sekoittaneet tiedotustutkimuksen ja kirjastotutkimuksen terminologian. Hänen mielestään vaatimus objektiivisten tiedontarpeiden tyydyttämisestä kirjaston taholta on kummallinen. Lisäksi objektiivisiä tiedontarpeita on vaikea määritellä, eikä niillä voi olla maksimitasoa.

Juuri niin. Teoreettisesti tällaista maksimitasoa ei ole olemassa, juuri tässä piileekin kirjaston tehtävien merkitys. Mielestäni käytännössä on erittäin tärkeää tutkia objektiivisiä tiedontarpeita ja niiden tyydyttämistä, sillä kirjaston tulee olla selvillä ja pyrkiä määrittelemään näiden tarpeiden taso ja suhteuttaa se resursseihin kussakin yhteiskunnallisessa tilanteessa kirjaston toimien suuntaamiseksi ja tulevan kehittämisen ohjenuoraksi. Juuri pyrkimys objektiivisten tiedontarpeiden tyydyttämiseen tulisi olla eräs johtavia kirjaston toimintaa ohjaavia ajatuksia.

Kysymys 3: Aikuisten lukemiskasvatuksen mahdollisuus.

Okko katsoo, että **lukemiskasvatusta, erityisesti aikuisten, ei voi tutkia, koska ei ole olemassa yhteisiä arvoja.**

Mielestäni asia on juuri päinvastoin. Kirjaston tarkoitushan on kasvattaa ihmisiä lukemisen kautta ja rikastuttamaan heidän elämänsä. Näinollen juuri lukemiskasvatuksen mahdollisuuden ja

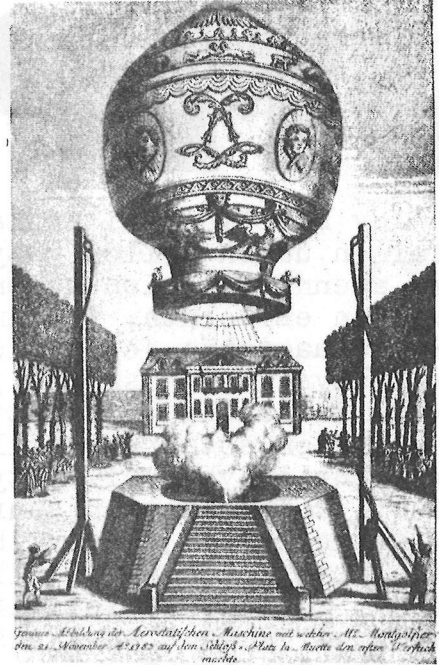
toimintamuotojen tutkiminen on erittäin keskeinen kirjastotutkimuksen osa-alue. Jos ajatellaan maailman ongelmia ja sitä, että ihminen ei ole vielä valmis huomata kirjaston vastuu, ja tämä vastuu liittyy yhtähyvin aikuisiin kuin lapsiin. Kysymys yhteisistä arvoista on monimutkainen. Kuitenkin em. kirjaston tarkoitusta voidaan pitää yhteisenä arvona, tai ainakin arvona, jonka lähes kaikki kirjastotyöntekijät kysyttäessä myöntävät. Muitakin yhteisiä arvoja löytyy. Ainakin kysymys kirjastosta lukemisen kautta kasvattavana voi asettua kullekin kirjastotyöntekijälle henkilökohtaisesti, joten myös lukemiskasvatusta saa ja sitä tulee tutkia. Jos arvoja ei aseta ihmiset, mistä ne sitten asettuvat? Jos kirjasto ei pyri antamaan herätteitä parempaan lukemiseen, mikä muokkaa ihmisten lukutottumuksia? (Muuten, laudaturseminaarissamme on mollattu tärkeistä aiheista tehtyjä esitelmiä, käsittääkseni ainakin osittain kohtuuttomasti).

YLIOPISTO JA TODELLISUUS

Em. kysymykset liittyvät siihen yleisempään seikkaan, että yliopisto-opetus ja tutkimus usein unohtaa yliopiston ulkopuolisen todellisuuden. Todellisten tutkimusongelmien tulee kummuta yhteiskunta kokonaisuudesta, sieltä löydettävistä ongelmista ja positiivisista seikoista, sen sijaan, että sulkeudutaan yhden laitoksen sisään (meidän tapauksessamme kirjaston) ja nähdään sen yhteys yhteiskuntaan mekaanisesti ja unohdetaan

ihmiset todellisine elämäntilanteineen. Sellaiset ongelmat kuin saastuminen, asevarustelu ja sodat, työttömyys, byrokraatisoituminen, rotusorto, vieraantumisen, ahdistuneisuus, henkinen näivettyminen jne. vaativat pohdintaa ja kaikkien mahdollisuuksien käyttämistä niiden ratkaisemiseksi.

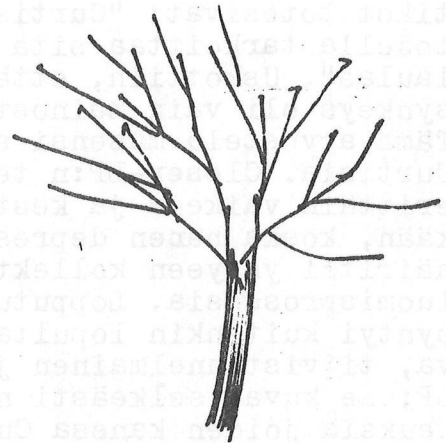
Professorimme käsitys yhteiskunnallisuudesta on mielestäni kääntynyt ylösalaisin. Hänen käsityksensä kirjastotieteestä on lähinnä organisaatio-opillinen, jossa kirjaston ulkopuolinen yhteiskunta nähdään resurssien jakajana ja ohjeiden antajana, ihmisten yhteiskunnallisuudesta ei ole puhuttakaan. Kirjaston ja yhteiskunnan suhdetta pidetään itsestäänselvästi ongelmattomana. Tämä näkyy esim. edellä käsitellyssä suhtautumisessa lukemiskasvatukseen. Ihmiset yhteiskuntatodellisuudessa ja tuon todellisuuden luonne tulee mielestäni olla kaiken kirjastotutkimuksen perusta, se on ainakin kaiken tärkeän tutkimuksen perusta. En tiedä, ehkä professorillamme on

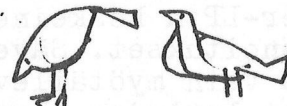
Ilmaannousu lämminilmapallolla
21/11 1783 Pariisissa.

pyrkimys todelliseen yhteiskunnallisuuteen opetuksessaan, mutta kovin innostava ei ole esim. se seikka, että peruskurssista lähtien hän on todennut, että kirjasto ei ole ainoa informaatiota yms. välittävä instituutio, mutta tätä ei ole sen pidemmälle pohdittu.

PV

ASIASANAN
KÄYTTÄJIÄ OSA I.
URPO V. YLPPÖ, TRI

UMPIKUJA?

Joy Division oli englantilainen uuden aallon yhtye, jonka asenne pop-bisnekseen oli varsin erikoinen. Bändin nimi kuvastaa tätä: Joy Division oli keskitysleirin osasto, johon kauniit naiset sijoitettiin saksalaisten sotaurhojen iloksi ja mielenlennykseksi. Yhtye ilmeisesti koki maailman suureksi keskitysleiriksi jossa viihdebisnes muodosti eräänlaisen "ilo-osaston". Tällaisen mielipiteen saa kuunnelllessaan sen ikuisesti syksyistä musiikkia.

Joy Division ehti tehdä 2 LP:tä joista ensimmäinen, Unknown Pleasures on muutamista hyvistä kapaleistaan huolimatta jälkimmäistä huonompi - silti kuitenkin hyvä. Yhtye sävelsi kaikki kapaleet yhteistyönä, vain sanoitukset olivat yksin laulusolisti Ian Curtisin käsialaa. Curtis oli herkkä ja voimakkaasti tunteva ihminen joka siirsi tunteensa lauluihinsa. Muu yhtye sovitti melodiat sanoitusten mukaan.

"Unknown Pleasures"-levyn saama vastaanotto oli kielteinen. Kriitikot totesivat: "Curtis ei voi todella tarkoittaa sitä mitä hän laulaa". Uskottiin, että levyn synkeys oli vain mainostempu. Tämä arvostelu masensi syvästi Curtisia. Closer-LP:n teko oli erittäin vaikeaa ja kesti pitkään, koska hänen depressionsa häiritsi yhtyeen kollektiivista luomisprosessia. Lopputuloksena syntyi kuitenkin lopulta loistava, tiivistunnelmainen ja aito LP; se kuvaa selkeästi niitä vaikeuksia joiden kanssa Curtis taisteli. Tämä rehellisyyden tuntu puuttuu monelta, esimerkkinä Pink Floyd, jonka muusikot tekevät synkkiä laulujaan ylellisissä maaseutukartanoissaan.

Closer-LP:n keskeinen anti ovat sanoitukset. Sävellykset yleensä vain myötäilevät ja voimistavat laulujen ilmapiiriä.

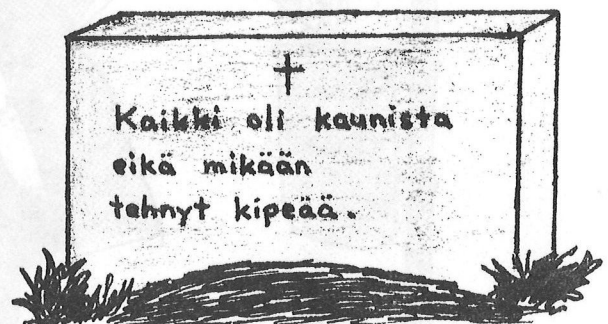
Levyn avaa "Atrocity Exhibition", joka on varsin yksitoikoinen ja vaikeatajuinen laulu.

ISOLATION

It is clear every day every evening
it calls for a lot of love
carefully watch for a reason
it takes devotion and love
surrendered for self preservation
from others who care for themselves
a blindness that touch perfection
it hurts just like anything else

Mother, I tried to believe me
I'm doing the best that I can
I'm ashamed of the things I
have been put through
I'm ashamed of the person I am

But if you could just see the beauty
there's things I could never describe
the pleasures the waves of distraction
is it a wonder I cried

TWENTY-FOUR HOURS

So this is permanent
love shattered pride
what once was innocent
turned on it's side
a cloud hango over me
it marks every route
deep on the memory
what once was love

Oh how I realised
how I wanted time
put into perspective
tried so hard to find
just for one moment
thought I'd found my way
destiny unfolded
I watched it slip away

Excessive flash points
beyond all reach
solitary demands for
all I'd like to keep
let's take the right out
see what we can find
valueless collection of
hopes and pasts retired

I never realised
the lengths I'd have to go
all the darkest corners of
the sense I didn't know
just for one moment
I heard somebody call
looked beyond the day in hand
there's nothing there at all

Now that I realised
how it's all gone wrong
got to find some therapy
this treatment takes too long
deep in the heart of
where sympathy held sway
got to find my destiny
before it gets too late

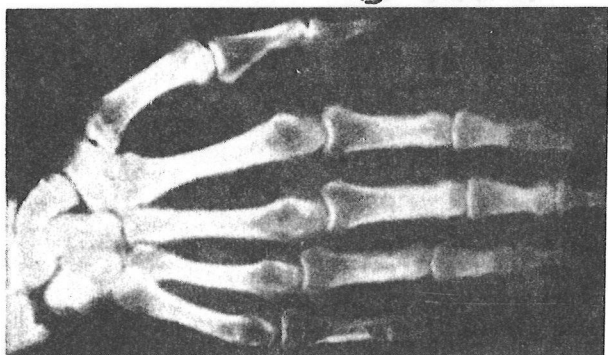
Seuraava "Isolation" on nopea-rytmäinen ja vetävä, kiihkeä tempo kuvaa hyvin sitä miten ihmiset elävät vain itselleen ajattelemtta muita. "Passover" on tarina umpikujaan joutumisesta ja elämän päämäärättömyydestä:

"This is a crisis I knew had
to come
destroying the balance I had
kept
doubting and settling and turning
around
wondering what will come next
Is this the road that you wanted
to live
I was foolish to ask so much
without the protection and interest
is gone
it all falls apart at first
touch..."

"A means to an end" kuvaa rakkauden pettämistä ja sitä seuraavaa tyhjyyttä. Curtisin ääni on täynnä epätoivoa hänen laullessaan kertosaettä "I put my trust in you".

Levyn kakkospuolen aloittava "Heart + Soul" on kaikessa lohduttomuudessaankin vain alkusoittoa "Twenty-Four Hours":lle joka on varmasti tuskaisin laulu mitä olen kuullut ja samalla eräs mieleenjäävimmistä. Curtis eläytyy lauluunsa mahtavasti ja lataa sen täyteen voimaa. Kuuntelijan mieleen ei jää epäilystäkään siitä, etteikö hän tarkoittaisi sitä mitä sanoo. "Twenty-Four Hours" on levyn huippukohta. Sen jälkeen tulevat kaksi kappaletta, "The Eternal" ja "Decades" ovat alistuneita, tavallaan kaiken toivon ulottumattomiin siirtyneitä. Näillä kappaleilla Curtisin äänessä ei ole tippaakaan eloa, hän laulaa elämästä ikäänkuin hän tarkkailisi sitä ulkopuolisena, jonkinlaisen muurin takaa. Kauniit sävellykset lisäävät melankolisuuden tuntua.

"Closer" sai kriitikoilta erittäin myönteisen vastaanoton. Osa syy oli varmasti se, että Ian Curtis hirtti itsensä heti levyn äänitysten päätyttyä. Kuolemahan on aina hyvää mainosta (vrt. Lennon) ja samalla voitiin varmistua siitä että levyn "henki" oli aito. LP on ollut pienoinen myynti-

menestys mikä on hieman outoa, koska Joy Divisionin musiikkia on kuunneltava keskittyen, sydämellä. Se ei juuri onnistu muuten kuin yksin; tästä syystä on vaikea kuvitella sitä soitetavan hipoissa ym. iloisissa juhlissa.

"Unknown Pleasures" ja "Closer" eivät mielestäni ole itsestään pakahuttavan muusikon vaihtuiksi elämän vaikeudesta vaan lähinnä voimakas syytös koko nykyistä elämäntyyliä kohtaan. Samalla ne osoittavat sen, miten pinnallista ja tyhjää suurin osa nykyisin ilmestyvästä pop-musiikista on. Suorastaan arvokasta oli verrata Euroviisukilpailujen latistettuja, harmittomia viihde-

iskelmiä ja niiden kasvottomia esittäjiä Joy Divisioniin; en jaksa uskoa että "ilo-osaston" musiikin teho ja suosio riippuivat siitä miten yhtyeen jäsenet pukeutuivat. Syynä bändin suosioon oli sen sanoma ja sen vaikuttava esittämistapa. Joy Division iskee suoraan kasvottoman kuluttajan elämänfilosofiaan, jota Pelle Miljoona on lyhykäisesti kuvannut:

"tänään ei saa uskoa
tänään täytyy unohtaa
tänään ei saa tuntea tuskaa
tänään täytyy diskossa per-
settä heiluttaa..."

J. H.

SURPRISE!

Asiasanan juhlistamattoman valokuvakilpailun voittaja on ratkennut.

Kireän kisan jälkeen voittajaksi selvisi nimimerkki "Hevosia Heuruannassa".

ONNITTELEMME
CONGRATULATIONS
HASTA LA VISTA

CUACU80

Runojeni taustaksi esitän joitakin ajatuksiani. Tulin opiskelemaan aikani Turun Yliopistoon. Asuin ylioppilastalolla. Käytäväkeskustelut vaikuttivat minuun. Luin humanistisia aineita. Aloin kirjoittaa runoja luonnontieteellisistä aiheista. Homma olisi kyllä helpompi, jos olisin matematiikan, fysiikan tai kemian professori.

Modernin ja perinteisen taiteen suhdetta olen pohtinut. Olen lukenut fysiikasta, että elektroni voi siirtyä paikasta toiseen olematta lainkaan paikkojen välissä. Tällaista ilmiötä voisi kuvata modernin taiteen keinoin. Keskustelin juuri tästä ongelmasta kerran erään nykyisen fysiikan tohtorin kanssa. Silti arvelen, ettei fyysikko puhuisi tarkoittamastani ilmiöstä tavallani.

Matematiikasta olen miettinyt yksinkertaisia todennäköisyyksiä. Kruuna vai klaava? Tikan heitto numerotauluun? Aineen pienimpien osien suunnaton lukumäärä. Mitä voidaan sanoa äärettömästä? Mitä lukuteoria ehkä voisi sanoa. Mitä on kuva? Elektronimikroskoopissa syntyvä kuva on muuta kuin piirros. Kun aineen pienimmillä hiukkasilla pommitetaan ainetta, tapahtuu mikromaailmassa törmäyksiä. Siis runouden aihepiiri on ulotettava mikrokosmoksista makrokosmokseen. Suuren ja pienen rajoilla tapaamme havainnoitsijan, ihmisen.

Ihminen itsessään on loputon tutkimuksen aihe. Runouden kannalta koen ihmisen uskomattoman hauraana olentona, joka ihmeellisesti tavalla toimii ympäristössä, joka on hänelle liian kova, liian kylmä ja liian helposti murskaava.

ALKUAINEET

Elektronien määrä
alkuaineet toisistaan
erottaa.

Lukujen mystiikkaa
vai aineen

olemuksen syvällisin,
tuntemattomin salaisuus.

Tässä on vetyä.

Tässä hapetta.

Tässä typpeä.

Tässä rautaa.

Mutta syvällä,

pinnan alla,

on vain määrien erilaisuus,
eri määrä elektroneja

atomiydintä kiertämässä.

Silmissäni vain värit

ja muodot;

syvällä suurta huokoisuutta,

liikettä,

määrien erilaisuutta.

Runojen kirjoittaja Tapani Salmela

LIMES

Näin lakkaamatta
lähestyä rajaa.
Seinäkö vielä?
Ei. Ei juuri mitään.
Vain jokin.
Aivan ohut. Olematon.
Hipaista ei voi.
Raja-arvo, joka
on käsissä,
on poissa käsistä.
Lähestyy lakkaamatta.
Läheisempi mikään
ei olla voi.
On jossain erottaja.
Mikä se on?
Ja salpa?
Minkämuotoinen?
Utua, jota emme kosketa.

TYÖ

Paaluja juntattiin.
Ja raskas paino iski
pylvääseen.
Pylväs painui saveen.
Näin painovoima
pani
raskaan kappaleen
tekemään työtä,
täynnä energiaa
ylhäällä paino oli,
alas tullessaan
se purki energian,
teki työn.

Ja paalu painui
maahan syvemmas.

KÄRJESTÄ KORKOON

Asiasanassa on liian vähän muotisivuja, valitti muuan muotitietoinen kirjastotieteen opiskelija. Nyt korjaamme puutteen ja esittelemme kevään kaunista ja käyttökelpoista kenkämuotia. Kaikki mallit löytyvät hyvinvarustetuista kenkäkaupoista - ja vähällä rahalla!

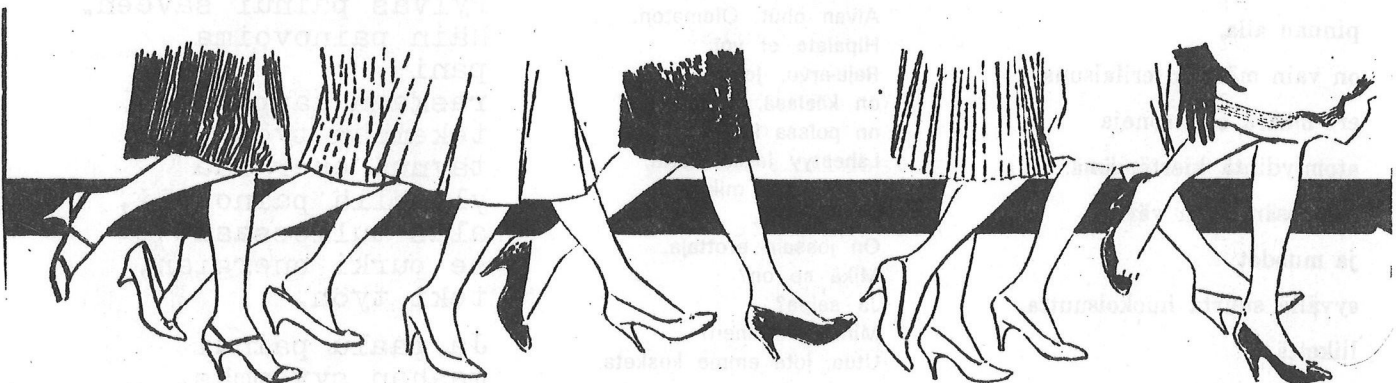
Hurjalta vaikuttaa tämän päivän muotiorjien juoksu uskomattoman korkeilla koroilla! Eipä ole muodin historiassa aikaisemmin moista nähty. Älkäämme kuitenkaan tehkö liian hätäisiä johtopäätöksiä. Kuten tunnettua, muodissa on paljon sellaista, joka on keksitty aikoja sitten ja sitten täysin unohdettu.

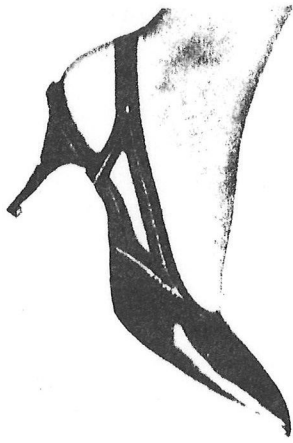
Muoti esittää korkeiden korkojen keksijäksi 1700-luvun puolivälissä hallinneen Ranskan kuninkaan Ludvig XV suosikkia, markiisitar Pompadouria. Kerrotaan, että markiisitar oli tyytymätön lyhytkasvuisuuteensa — kaikkea muuta hän sitten pitikin itsessään täydellisenä.

Rapakelin jalkine on nyt tämännäköinen. Suomen armeijan saapasmalli naisille, nimi "Elegance".

Jos haluat olla vapun kuningatari, vedä jalkaasi nämä Attilan kenkätehtaan mokkakengät, malli "Bel-Ami".

Attilan kenkätehtaan kaunein kesäavokas on tämä "Once in Paris".

Ja kaikkien näiden virtausten keskellä me emme koskaan kyllästy kulkemaan paljain jaloin, jos vain vuodenaika, sää ja muut olosuhteet sen sallivat. Vaikuttaa siltä, että tämä tapa ei koskaan poistu muodista.

muotipalstan kokosivat teille

marii & memyy

AJANTAPPOLISTA

Vappu tulee —

"Lasillinen viiniä tekee olon kevyeksi kuin linnulla, joka leijuu taivaan ja maan välillä. Toinen lasillinen saa ottajansa uskomaan omistavansa leijonan voimat ja pystyvänsä valloittamaan maailman. Kolmannen lasillisen jälkeen tehtyjä tyhmyyksiä voi verrata vain aasimaisuuksiin."

SALVADOR DALI-DIGGARIT,
NYT NYKYTAITEEN
MUSEON KATSOMAAN
HÄNEN GRAFIIKKAANSA!

... JA HETI VAPUN JÄLKEEN 2.5. SOLARIS TARJOILEE ELOKUVAN
THE LAST WALTZ.

NUMISMAATIKOILLE MUISTUTETAAN,
ETÄ 12.5. ON SNELLMANIN PÄIVÄ.

JA MILITARISTIEN ILOKSI JÄRJES-
TETÄÄN 4.6. PUOLUSTUSVOIMAIN
LIPPUJUHLA.

Johannes Kastajan päivänä todennäköisesti tuulee 20 m/sek, lämpötila on -2°C ja sataa rakeita. Mutta ei syytä huoleen, TV:ssä esitetään yleisön pyynnöstä uusinnan uusintana iki-ihana elokuva Katariina ja Kreiviniemen munkki.

